

Novice iz Moravške doline

8 / 2020

GLASILO OBČINE MORAVČE / OKTOBER 2020 / ŠTEVILKA 8 / LETNIK XXI

V Križatah končno

prišli do asfalta / str. 11

Prebivalci Križat so po več desetletjih prošenj končno dočakali odprtje še zadnjega odseka ceste, ki Križate povezuje z glavno cesto.

Ponudba lokalne hrane v času epidemije / str. 13

V času epidemije je omejeno gibanje zaradi preprečevanja širjenja novega koronavirusa. K sreči lahko kakovostno hrano kupite v bližini. Tokrat predstavljamo nekatere ponudnike gotovih jedi in osnovnih živil.

Filmski predlogi za

krajšanje časa / str. 17

Rožnati oktober

v Moravčah / str. 24

Domača hrana v
Moravški dolini

KMETIJA PR' OREH **K** METIJA PR' MRTNAČ

KMETIJA PR' CESARJ **U**

P **ANINSKI DOM UŠTE - ŽERENK**

GOSTILNA IN P **- CERIJA PRI JURKU**

LEVMEŠ, FRA **N** CI LEVIČNIK S.P.

MES **A** RIJA AVBELJ

EKOLOŠKA KMETIJA P **R** ' TRAVNARI

ML **-** NARSTVO ROTAR

KMETIJA PR' MATČ **K** METIJA PIRNAT

TURISTIČN **A** KMETIJA PRI MEŽNARJU

Poziv Zdravstvenega doma Domžale

Zaradi izjemnega povečanja in širjenja okužb z novim koronavirusom pozivamo:

OBOLELE PRED POTRJENO DIAGNOZO COVID-19:

Ob najmanjših znakih bolezni OSTANITE DOMA in pokličete ali drugače kontaktirajte osebnega zdravnika.

OBOLELE S POTRJENO DIAGNOZO COVID-19:

NUJNO OSTANITE IZKLJUČNO DOMA, ne hodite nikamor, omejite stike z vsemi ljudmi, bodite pozorni na opozorilne znake bolezni: popolna izčrpanost, nemoč, pretirana zaspanost, zadihanost ob minimalnem naporu – že pri hoji do stranišča, bolečina ali pritisk v prsih, novo nastala zmedenost, pomodrelost prstov ali ustnic, če si merite saturacijo doma - ob vrednostih 92% ali manj takoj pokličite osebnega zdravnika ali urgenco ali 112. Opozorite, da ste bolnik s COVID-19.

OSEBE, KI SO BILE V STIKU Z OBOLELIMI, DRUŽINSKE ČLANE:

Če ste bili v stiku z obolelim, če je le možno, ostanite doma, obvestite delodajalca, delajte od doma. Če ni možno, dosledno in strogo upoštevajte navodila za preprečevanje prenosa bolezni (ves čas nosite masko, vzdržujte razdaljo 2 metra, razkužujte si roke).

Z vsakim stikom lahko bolezen prenašate naprej! Zavedati se moramo, da vsaj 10 % obolelih potrebuje bolnišnično zdravljenje!

VSE OSTALE:

Prav tako ostanite doma! Če res ni nujno, ne hodite od doma in omejite gibanje samo na res nujne izhode in ob tem upoštevajte ukrepe za preprečevanje prenosa bolezni (maska, razdalja, razkuševanje). Izogibajte se javnih mest, kjer se nahaja večje število ljudi!

Zdi se, da ljudje boleznim ne jemljejo dovolj resno. V naši službi nujne medicinske pomoči obravnavamo vedno več pacientov zaradi poslabšanja bolezni in potrebe po bolnišničnem zdravljenju.

Pomagajte nam v teh izrednih razmerah zavezati COVID-19 in mi vam bomo lahko pomagali, ko nas boste potrebovali!

mag. Renata Rajapakse, dr. med., spec., direktorica ZD Domžale

Pomembno obvestilo – Covid-19 Obveščamo vas, da je Štab Civilne zaščite Občine Moravče na seji 15. 10. 2020 sprejel naslednje odločitve:

1. Zaradi hitrega naraščanja okužb z novim koronavirusom (COVID-19) v občini Moravče je Štab Civilne zaščite od 15. oktobra v operativnem delovanju. Sedež Štaba in vseh aktivnosti je sejna soba na Vegovi 7. Štab se sestaja redno in po potrebi zato, da koordinira vse potrebne zaščitne akcije.

2. Vzpostavljeno je dnevno poročanje, spremljanje dogodkov in dejavnost omejevanja širjenja virusa. To še posebej velja za vse dele javnega zavoda Osnovne šole Jurija Vege in prevoze, dokler bo javni zavod še lahko deloval.

3. Okužene občanke in občani Občine Moravče, v karanteni in samoizolaciji pozivamo, naj za pomoč pokličejo številko Civilne zaščite **064 229 277**. Ta vam bo pomagala v vsem, kar vam bo omogočilo vsaj približno normalno življenje.

4. Nosimo maske povsod. Razkužujmo roke na vsakem koraku. Strogo spoštujemo varnostno razdaljo. Svoja družjenja omejujmo na najbolj nujna. Ne želimo strašiti, toda virus ni šala.

Upoštevajte vsa navodila Nacionalnega inštituta za javno zdravje in Vlade Republike Slovenije ter dodatna priporočila občinskega Štaba Civilne zaščite. Ni dvoma, skupaj bomo znova zmagali.

Dr. Milan Balažic, župan Občine Moravče

Spremljajte spletno stran občine: www.moravce.si!

Novice iz Moravške doline

OKTOBER 2020
ŠTEVILKA 8
LETNIK XXI

Novice iz Moravške doline je informativno glasilo občine Moravče, ki je tudi izdajateljica. ISSN 2536-4057. Izhaja predvidoma desetkrat letno in ga prejemo vsa gospodinjstva v občini brezplačno.

Sedež in naslov uredništva
Občina Moravče
Vegova ulica 9
1251 Moravče

01 724 71 40

E-poštni naslov
moravske.novice@moravce.si

Odgovorna urednica
mag. Tatjana Čop

Uredniški odbor
Eva Babnik
Ajda Lalić
Bernarda Mal
dr. Franci Malin
mag. Matjaž Marolt
Anja Ravnikar

Likovni urednik in oblikovanje
mag. Blaž Slapar

Lektoriranje
Bernarda Mal

Fotografija na naslovnici
Več avtorjev

Tisk
Tiskarna Januš d.o.o.

Naklada
1800 izvodov

Rokovnik izhajanj, navodila za pisce prispevkov in cenik oglasnega prostora so objavljeni na spletni strani www.moravce.si.

Naslednja številka izide 26. november. Prispevke za objavo pošljite na elektronski naslov moravske.novice@moravce.si. Rok za oddajo je 5. november.

Pisci sami jamčijo za verodostojnost vsebine objav ter za avtorstvo besedil in slikovnega gradiva.

Novice iz Moravške doline so vpisane v razvid medijev pri Ministrstvu za kulturo RS pod zaporedno številko 374.

Nič nas ne more zaustaviti pri delu

Drage Moravčanke, spoštovani Moravčani.

dr. Milan Balažič
župan občine Moravče

Res je, pri našem delu nas ne more nič zaustaviti, niti epidemija, ki je bila razglašena na moj rojstni dan, 19. oktobra. Glede slednje itak nimamo veliko izbire: tudi če so tokrat številke okuženih s COVID-19 veliko višje od spomladanskih, se moramo virusa lotiti enako ali pa še bolj odločno. Zato je več kot priporočljivo, da dnevno spremljate in uresničujete samozaščitne ukrepe, ki jih sprejema Država, poleg tega pa ste pozorni na opozorila našega Občinskega

štaba Civilne zaščite. Saj že veste. Nosimo maske. Razkužujemo roke. Upošteujemo varnostno razdaljo. Svoja družjenja omejujemo na najnujnejše. Nikakor ne želim strašiti, toda virus ni šala. Pred nami je najbolj verjetno dolga jesen in zima v pogojih epidemije.

V kolikor pri sebi ali pri otrocih prepoznate simptome korona virusa ali drugih bolezni dihal, se po telefonu ali spletu nemudoma posvetujte s svojim zdravnikom in upoštevajte njegova navodila. V kolikor se ugotovi blažja oblika korona virusa, strogo spoštujte osebno karanteno. **Če kdo, ki je v karanteni oziroma samoizolaciji, potrebuje pomoč, naj pokliče na številko Civilne zaščite 064 229 277. Na spoprijem s korona virusom smo pripravljene in dobro opremljene. Vem, da ni lahko, toda zmogli bomo. Od mene lahko pričakujete pomoč, vi pa pazite nase in na svoje otroke. Obnašajmo se samozaščitno in bodimo odgovorni.**

Zdaj pa k poročilu o delu

V zadnjem mesecu se je zgodilo kar nekaj pomembnih premikov. Tudi takšnih, ki so se pred leti zdeli skoraj nemogoči. Naj najprej omenim dve veliki pridobitvi: cesta na vrhu naše lepotice Limbarske gore je 25. septembra dobila asfaltno prevleko s posebno zaščito; nekaj dni kasneje, 2. oktobra, pa smo bili priča odprtju kar dolgega odseka ceste od Križat do glavne državne ceste. Obakrat je bilo med krajani veliko veselja in vsem bi se rad iz srca zahvalil za prireditvi ob odprtju.

Sredi septembra smo podpisali pogodbo z novo regionalno TV hišo E-TV, ki ima svoj studio v Kisovcu, kupili pa so tudi litijsko ATV. Odslej boste lahko na svojih TV ekranih vsak petek ob 20.00 znova spremljali novice iz Moravške doline. Naša moravska televizija MTV bo svoje prispevke redno objavljala.

ČE KDO, KI JE V KARANTENI OZIROMA SAMOIZOLACIJI POTREBUJE POMOČ, NAJ POKLIČE NA ŠTEVILKO CIVILNE ZAŠČITE 064 229 277.

Ovisno od operaterja, ki ga imate, ta program poiščete na naslednjih kanalih: Telekom Slovenije – 695; T2 – 285; Telemach – 270; EVJ Elektroprom – 717; na Youtube pa odtipkate TelevizijaETV.

Moravški projekti na vladnem seznamu za zagon gospodarstva

Vlada Republike Slovenije je konec septembra sprejela Seznam pomembnih investicij za zagon gospodarstva po epidemiji. Nekatero občino – tudi kakšno sosednjo – na tem seznamu, ki bodo s strani države sofinancirane iz pridobljenih evropskih sredstev, nima nobenega projekta. Ko preračunate število projektov na tem seznamu s številom slovenskih občin, hitro ugotovite, da pride na posamezno občino povprečno en in pol projekta. Mi smo se zelo potrudili in skupaj z vladnimi predstavniki na omejenem seznamu uvrstili kar pet moravških projektov: kanalizacijo Studenec-Moravče, širitev Osnovne šole Jurija Vege z gradnjo nove dvorane, izgradnjo dveh domov starejših občanov in polaganje nove optike. Delo na slednjem v zadnjem času lepo napreduje in po osrednjem delu občine bosta na vrsti vzhodni in zahodni del.

MORAVČANI IMAMO NAMREČ TO SMOLO, DA IMAMO POLEG EPIDEMIJE KORONA VIRUSA ŠE EPIDEMIJO POPOLNE NEODGOVORNOSTI SKUPINICE LJUDI V VODSTVU TERMITA, KI MISLI, DA NAS LAHKO ZA DOBIČEK V LASTEN ŽEP PO MILI VOLJI ZASTRUPLJA.

Prav tako se hitro pomika naprej projekt izgradnje moravske zahodne obvoznice. Po izbiri najboljše različice in pridobitvi večine projektne dokumentacije, skupaj z umeščanjem v prostor, se zdaj že dogaja

na terenu: te dni so predvideno traso obvoznice obiskali arheologi – znameniti »žličkarji« – kjer izvajajo potrebne arheološke raziskave terena. Mi pa gremo na polno naprej.

IMAMO SAMO ENO MORAVŠKO DOLINO. ČE NAM JO UNIČIJO, NADOMESTNE NI.

Čisto okolje in turizem

Če nas ne bi spet začela ovirati epidemija korona virusa, bi še v teh dneh izvedli odprtja nekaj pomembnih pridobitev, ki so tik pred zaključkom: po predstavitvi kapelice smo na novo uredili in asfaltirali križišče v Gabrjah pod Limbarsko goro; prav tako smo prestavili kapelico na Grmačah, da se tudi tu odpre možnost turističnih prevozov k našemu planinskemu domu in okolici; krajanom Tuštanja bi v upravljanje predali Cegunco (kjer običajno praznujemo praznik dela), ki je zdaj dokončno v občinski lasti. Hitimo z gradnjo novega nadstreška nad poslovilnim prostorom na pokopališču v Moravčah. Vse našete projekte smo ali bomo še v oktobru dokončali, odprtja pa predstavili na čas po epidemiji. **Zdravje ima prednost pred vsem.**

Za čisto in zdravo okolje v Moravški dolini

Odprto pismo župana občankam in občanom občine Moravče

Kot veste, sem na novinarski konferenci v Ljubljani 22. septembra predstavil rezultate nove analize površinskih voda potoka Drtijiščica, ki so jo izvedli na Fakulteti za kemijo in kemijsko tehnologijo Univerze v Ljubljani. Nova – peta po vrsti - analiza je prejšnjim štirim dodala nov vpogled v hude posledice odlaganja strupenih in nevarnih odpadkov v Termitu.

Z najmanj petimi analizami – nove so na poti – smo dokazali uničevanje, ogrožanje in zastrupljanje našega neposrednega okolja.

Narava je uničena za stoletja naprej, ljudje zbolevali, nekateri tudi umirajo. V Moravški dolini se odloča o tem, kako bo Slovenija ravnala z nevarnimi in strupenimi odpadki. Tu je ključno politično bojišče za to, ali bo Slovenija ostala dežela prikritih odlagališč za polovico Evrope ali pa bo dejansko krenila po zeleni poti.

Za zdaj žal bolj kaže v prvo smer: vlada je en dan po moji novinarski konferenci sprejela uredbo, ki olajšuje odlaganje nevarnih in strupenih odpadkov. Do legalizacije s to uredbo so bila vsa okoljevarstvena

Nova strokovna svetovalca

Naj vas ob koncu še obvestim, da sem ta mesec skladno s strategijo razvoja naše občine imenoval dva strokovnjaka za svetovalca župana. **Branimir Mikulaš** je vse življenje posvetil turizmu in naredil kariero od turističnega vodnika do direktorja turistične agencije. Njegova naloga bo pripraviti vse potrebno za zagon moravškega turizma. Za svetovalca za okolje pa sem imenoval znanega slovenskega ekologa **Antona Komata**, ki nam bo pomagal pri vzpostavljanju in ohranjanju čistega in zdravega okolja.

Moravčani imamo namreč to smolo, da imamo poleg epidemije korona virusa še epidemijo popolne neodgovornosti skupinice ljudi v vodstvu Termita, ki misli, da nas lahko za dobiček v lasten žep po mili volji zastruplja. Zanamci ne bodo verjeli, s čim vse smo se okrog tega razvpitega podjetja morali soočati. Imamo samo eno Moravško dolino. Če nam jo uničijo, nadomestne ni. Imamo eno zdravje. In eno življenje. Imamo otroke. Ne bomo dovolili, da nam vse to uničuje skupinica lakomnih koristolovcev. Zato sem vam napisal odprto pismo. Naslednjega dobite minister za okolje in predsednik vlade.

dovoljenja, kjer je slovensko tehnično soglasje (STS) predpogoj za izdajo dovoljenja za predelavo odpadkov, nezakonita. V Termitu si manejo roke, da bodo kmalu spet lahko vozili in uničevali naše zdravje in okolje. Pa ne bodo, ker jim bomo to preprečili.

Nova analiza

Naj ponovim. Že prejšnje štiri analize so pokazale visoko presežene koncentracije težkih kovin, med njimi bakra, kadmija, kroma, bora, kobalta, mangana in molibdena, fenola in formaldehidov. Tokrat so rezultati pokazali močno povišane in presežene vrednosti selena, kobalta, svinca, arzena, kadmija in bakra. Analiza ugotavlja, da povišane koncentracije preiskovanih težkih kovin v površinski vodi »nakazujejo na slabo ekološko stanje, kar vpliva na zdravje okoliških prebivalcev«.

Ko smo anketno ugotavljali tipe bolezni v pasu okrog Termita, smo prišli do enake ugotovitve: teh bolezni, z rakom na čelu, je mnogo preveč in so rezultat vpliva dejavnosti Termita. Zanesljivi dokaz: v Zalogu pri Moravčah, ki je v neposredni bližini deponije Drtija, je v kraju z okrog 150 prebivalci kar 34 ljudi zbolelo za rakom. Polovica le-teh je umrla.

Nova analiza ugotavlja slabo okoljsko stanje in njegov vpliv na zdravje ljudi. V sklepu ni nobenega dvoma: »Posebej problematični so arzen, kadmij in svinec, ki veljajo za ene izmed bolj strupenih snovi, ki povzročajo tudi številna rakava obolenja in so uradno klasificirane kot snovi, ki so strupene za vodno okolje, z dolgotrajnimi učinki. Ljudje so povišanim koncentracijam težkih kovin neposredno izpostavljeni.« Za deponijo Drtija in tudi ostale odprte kope analiza zahteva »ureditev na primeren način, z neprepustnim dnom in ustreznim odvajanjem in filtriranjem izcednih voda«. Doslej se država na naše nenehne pozive še ni odzvala in Termitu ni odredila sanacije. Sprašujem se, zakaj čaka? Koliko analiz moramo še naročiti, koliko naših ljudi mora še zboleti in umreti?!

Po starem ne gre več

Ko sem kandidiral za župana, se še nisem povsem zavedal razsežnosti in globine moravške ekološke krize. Nekaj tednov je trajalo, preden sem se odločil, da zaradi akutnih okoljskih razmer, ki neposredno in krepko vplivajo na našo naravo, kmetijsko proizvodnjo in zdravje ljudi, ugriznem v to kislo jabolko. Bilo je jabolko, ki ga moraš použiti do kraja, brž ko vanj ugrizneš. In to jabolko ni le zelo kislo, temveč tudi zelo debelo. Nas je doletela ta »čast«, da smo pričeli z »ekološko revolucijo« v Moravški dolini.

Gre za velik spopad okoljsko zatiranih proti njihovim zatiralcem, kar je edini način, da dosežemo svojo ustavno pravico do čistega in zdravega okolja. Bistvo te vstaje moravškega ljudstva je v organizaciji nadzora ljudstva nad neodgovornim početjem Termita in omejitvijo moči umazanega kapitala. Da bo končno prišlo do resnih sprememb ni dovolj, da smo mi, občanke in občani občine Moravče, spoznali, da ne moremo več živeti po starem, ker uničujejo našo lepo naravo in nas zastrupljajo. Za temeljite spremembe našega okolja je nujno potrebno, da tudi okoljski izkoriščevalci – torej po zlu razvpito in umazanih dobičkov pogoltno vodstvo Termita – ne bodo mogli več delovati po starem. Za to bomo mi poskrbeli. Ne bodo več mogli s par evri kupiti vodstva našega nogometnega kluba, ki še naprej v posmeh pameti in vsem poštenim občanom nosi sramotno ime Termita. Ne bodo več mogli za nekaj tisoč evrov kupiti župana, kot so - tako mi pravijo - mojega predhodnika.

Imamo obremenilne dokaze

Za vse to, kar pišem, imamo dokaze. In pričanja: Ljudi ni več strah in so spregovorili, tudi tisti, ki so bili ali so še zaposleni v Termitu. Direktor Termita Serianz me lahko stokrat toži in se postavi na glavo – izgubil bo vse tožbe, tako kot doslej, na koncu pa bo verjetno pobral ves denar in pobegnil pred roko pravice. Občini bodo ostali naplahtani in oropani moravški ljudje, ki jim bo treba zagotoviti nove službe. Da bi prebrodili to, kar se nam obeta, moramo skupaj stopiti vsi, ki smo za čisto Moravško dolino.

Na drugi strani bomo imeli znane zagovornike škodljive dejavnosti Termita: bivšega župana, ki ga podpira moralno sprevrženi in politično pritlehni moravški SDS. Da imamo v Moravčah v politikantski španoviji črni SD in rdeči SDS, je slovenski fenomen. Fajonova in Janša bi morala počistiti s tem, kar se je pri nas nateplo v obe stranki. Politika teh lokalnih krjavljev je vsem znana - politika laži, manipulacij, obrekovanja, koristolovstva in praznih obljub. Njihova politika je služenje umazanemu kapitalu na račun zdravja in okolja moravških ljudi. Dokazov, kaj so vse škodljivega počeli 14 let, so v omarah na Občini kljub vsemu pustili preveč.

Mi smo se nasprotno opredelili za razvoj, za celo vrsto konkretnih projektov, ki jih izvajamo enega za drugim. Ljudje to vidijo. Vidijo, da delamo za občino blaginje in nova delovna mesta - tu, pri nas, v Moravški dolini. Odpirali bomo nova delovna mesta. Pa ne zaradi Termita ampak zato, ker Termita, takšnega, kot je danes, ne bo več.

Medse vabim vse poštene občanke in občane, ki nasprotujejo Termitovi grožnji, da nam uniči naravo, zdravje in bodočnost otrok. Vsaj tu bodimo vsi, ki živimo v tej čudoviti dolini, enotni. Kot pravi ena od reklam – zakaj ne bi bili tudi vi eko?

Za nas jim ni mar

Piše se leto 2020 in sprejeti moramo ekološki način razmišljanja. Večno včerajšnji so trdili, da je treba varstvo okolja žrtvovati v korist gospodarskega razvoja. V nasprotju s tem mi pravimo, da je nova politika ekološkega razvoja in varstva okolja vir gospodarske rasti in novih zelenih delovnih mest. V Sloveniji je že veliko podjetij, ki čutijo odgovornost, da svoje poslovanje vodijo na tak način, ki je okoljsko in etično sprejemljiv za lokalno skupnost. Toda ne Termit. Vodstvo Termita se nikoli ni zavezalo neodvisnemu nadzoru, saj jih je tak nadzor ogrožal; spravili so ga s poti – vemo kako, imamo pričevanja.

To vodstvo ravno tako ni nikoli hotelo vzpostaviti resnega dialoga z lokalno skupnostjo. Na Moravče se enostavno požvižgajo. Za nas in naše otroke jim ni mar. Njihov velikanski umazani dobiček, ki

ga skrivajo pred bornimi plačami zaposlenih, se ne more prilagoditi ekološkemu načinu razmišljanja. Pomen okoljevarstvene politike jim je španska vas: dokler iz nevarnih in strupenih snovi, ki jih zakopavajo pred našim dvoriščem, kujejo svoj obilni dobiček, jih ne briga onesnaževanje in rušenje ekološkega ravnotežja Moravške doline.

Odkrita beseda

Mi pravimo drugače: varstvo okolja in gospodarski razvoj naše doline sta si vzajemno koristna. Ne le tako, da bomo razvijali moravški turizem in skrb za starejše občane; ekološki razvoj bi koristil tudi poslovanju Termita. Če bi bilo vodstvo Termita vsaj malo razsvetljeno, bi nas poslušalo: zanje imamo nove dobičkonosne zelene programe (ekološko kmetijstvo, eko-turizem in nova zelena delovna mesta starostnega turizma) – v partnerstvu med lokalno skupnostjo, državo, okoljevarstveniki in znanostjo bi našli ustrezne rešitve ne le za to, da Termit okoljsko in družbeno odgovorno nadaljuje z delom, temveč lahko intenzivno širi svoje poslovanje. Pa, žal, ne gre.

Za temeljite spremembe našega okolja je nujno potrebno, da okoljski izkoriščevalci – po zlu razvpito in umazanih dobičkov pogoltno vodstvo Termita – ne bodo mogli več delovati po starem.

Mislim, da ima gospod Serianz težave s sluhom. Ne sliši me. Kaj bi lahko drugega pričakoval od človeka, ki ne razume sporočila lastne bolezni. Še vedno misli, da lahko kolo zgodovine obrne nazaj, ko je z lahkoto podmazal in obvladoval moravško politiko. Spopadanje z ekološko nevarnostjo je in bo tudi v prihodnje osrednja politična tema – tako v naši občini kot v Sloveniji. Z najmanj petimi analizami – nove so na poti – smo dokazali uničevanje, ogrožanje in zastrupljanje našega neposrednega okolja. Naj povem tole tistim, ki še vedno podpirajo Termit: ko boste vi ali vaši straši zboleli za rakom ali bo vaš otrok dobil silikozo, ne sprašujte zakaj in od kod. Vedeli ste. Če pa niste vedeli in ne tiščite glave v pesku kot noj, pa zdaj že veste. Boste čakali, da zadane vas, boste pričakovali čudež, se boste obnašali, kot da se to vam ne more zgoditi? Ali pa se boste aktivirali in se v tem spoprijemu za našo prihodnost pridružili naši skupni stvari, davno potrjeni na moravškem ljudskem referendumu? Lahko nas pustite na cedilu. Toda ne bomo se umaknili. Nikoli.

Družabništvo med živimi, mrtvimi in nerojenimi

Naše moravško okolje – poleg aktualne epidemije – za vse nas predstavlja veliko dodatno tveganje. Hkrati ko potrebujemo varnost pred tveganji, pa se lahko z njimi soočimo, jih na produktiven način prevzamemo in jih spremenimo v novo priložnost. Ne bom vam podrobno slikal, kaj vse bi lahko postavili na degradiranih območjih Termita. Toda ponudbe, ki jih že imam, so sila zanimive – ena od njih, denimo, bi vsakemu prebivalcu občine Moravče omogočala zastonj elektriko. Imate na izbiro: mojo ekološko politiko ali nazaj v čas, ko so se v vodstvu Termita in občine poigravali z vašo usodo, vam govorili neresnice in na kocko postavljali usodo naše doline. Moram priznati, težko si je prestavljati bolj brezobzirne igralce vašega preživetja, kot sta zdajšnji direktor Termita in bivši župan s svojimi podrepniki.

Ker se je danes moje pero malo bolj vroče kot običajno kar samo sukalo, naj končam z modrostjo velikega angleškega filozofa Edmunda Burka. Ta je pred dvema stoletjema znamenito zapisal, da »družba ni le družabništvo med živimi, ampak med živimi, mrtvimi in še nerojenimi«. Prav je imel. Če naša generacija ne bo sposobna očistiti in ohraniti zelene Moravške doline, potem naši otroci tu nimajo nobene prihodnosti; pa tudi naši predniki nimajo nobene preteklosti. Otroci nas bodo kleli in se selili drugam, grobov naših najdražjih pa ne bo več mogel nihče obiskovati.

Varstvo okolja in gospodarski razvoj naše doline sta vzajemno koristna.

Mislite, da pretiram? Če mislite tako, vam svetujem kratek popoldanski obisk grozljive lunine pokrajine okrog Termita, drtijsko deponijo, ogromni luknji za šolo v Moravčah in v Mošeniku. Danes so pod udarom ljudje in vasi ob obstoječih Termitovih deponijah in izkopih. Vendar si ne delajte iluzij. Če izgubimo to bitko, ste lahko jutri na vrsti vi. Tudi vi.

dr. Milan Balazic
župan

Lepa beseda pravo mesto najde

Beseda urednice

mag. Tatjana Čop,
vaša urednica

M

orda je nenavadno, da se urednica oglasi skoraj dve leti po prevzemu urejanja revije. Ali pa tudi ne. Zlagala bi se, če bi rekla, da nisem imela česa povedati. Že nekajkrat so prsti sami zaplesali po tipkovnici in začeli z zapisom misli, ki so se kar prerivale na poti do praznega lista. Pa sem jih vselej potisnila nazaj, ali pa zapisala v daktilografskem slogu in shranila do nadaljnega.

Zato, ker je bilo vedno veliko vaših besed, misli, poročanj, veliko dogodkov, o katerih je bilo res potrebno pisati, veliko člankov, ki so jih bralci težko čakali. S področja kulture, vzgoje, športa, zgodovine itd. Ob tako številnih dejavnostih v dolini, kjer je zanesljivo največ društev na kvadratni meter in največ organiziranih dogodkov na sto prebivalcev (obe merski enoti sta ravnokar nastali in menim, da bi ju kazalo uvrstiti med standardne merske enote), so se moje misli zdele res nepomembne in bi

po nepotrebnem zavzemale prostor v Novicah – v reviji, ki je sprva z novo podobo in vsebinsko zasnovo marsikoga presenetila, zdaj pa vedno pogosteje slišim pohvale in spodbudne besede. Nikoli ni možno ugajati vsem in rek, da »imajo vsake oči svojega malarja« še kako drži. Pa vendar imamo odličnega likovnega urednika in mislim, da njegove oblikovalske zamisli včasih presenetijo še njega samega, kako ne bi tudi drugih. A ko je revija zunaj, se vedno znova vrstijo pohvale tako glede oblike kot vsebine.

Vsak članek je košček enkratne sestavljanke

Ko se približuje rok za oddajo gradiva, postajam vedno bolj neučakana in vsak vaš prispevek z veseljem preberem. V skoraj dveh letih je bilo takšnih prispevkov, iz katerih je žarela zavzetost, ponos nad ustvarjenim in iskrena radost, veliko. Navdušujejo me, saj jih pišejo navdušeni in veseli ljudje.

Enako pa me razžalostijo prispevki, katerih avtorji so negativno usmerjeni in pogosto žaljivi, v bistvu pa so to globoko nesrečni ljudje. Ljudje, ki jih iz dneva v dan žene gnev, ne morejo živeti v miru sami s seboj. Takšni tudi praviloma ne živijo v miru s svojimi sokrajanji, z bližnjimi in daljnimi sosedi. Strani Novic so namenjene tudi kritikam, namenjene so tudi izražanju drugačnih mnenj. Ob tem pa je potrebno upoštevati, da je svoboda enega omejena s svobodo drugega. Strani občinskega časopisa niso in ne morejo biti namenjene blatenju in razreševanju osebnih sporov ali pa obtoževanju kar tako počez. Za prvo (blatenje) ni opravičila. Osebni spori se morajo rešiti za skupno mizo in s trdnim namenom, da se pripeljejo h koncu. V kolikor sumite, da je nekdo zakrivil kaznivo in za občino ali občane škodljivo dejanje, pa je vaša dolžnost, da to naznanite pristojnim organom, za kar morate seveda imeti verodostojne dokaze.

Dobro rodi dobro

Do sedaj k sreči negativnih in kritizerskih prispevkov ni bilo veliko, zavedam pa se, da se bodo v prihodnje tudi še kdaj pojavili. Ob tem želim poudariti, da žaljivih prispevkov ne bomo objavljali. Za dobronamerno kritične pa je pot odprta. To so takšni, ki bodo opozorili na napake (resnične in za skupnost pomembne) in predlagali rešitve. Še naprej pa bodo vrata na široko odprta pozitivno naravnanim prispevkom. Mark Twain je rekel, da je »Prijaznost jezik, ki ga slišijo tudi gluhi in vidijo tudi slepi«. Kdor pa je ob zdravem sluhu in zdravih očeh za prijaznost gluhi in slepi, bo moral prej ali slej nekaj narediti za svoje duševno zdravje.

Za konec pa čisto kratka osebna predstavitev – po izobrazbi sem živinorejka, a sem že v začetku 90-ih let »zaplavala« v novinarske vode, kjer še vedno plavam. Sem Ljubljanka, priseljena v Moravško dolino zato, ker se mi je »usedla« v dušo in srce od prvega srečanja. Ker sem spoznala čudovite moravške rokodelke in rokodelce, nato tudi druge Moravčanke in Moravčane, ki so bili pogosto nezaupljivi, a prijaznost je bila praviloma poplačana s prijaznostjo in iskrenostjo z iskrenostjo. Žal res ne vedno. Izjeme so redke, a pustijo zelo grenak okus. Z leti sem se naučila, da je tudi še tako grenak pelin za nekaj dober. Če ne za drugo, pa za odpornejši želodec.

Pred praznikom

Besedilo: Kancijan Čižman

Ta »prvi polčas«, ki ga živimo tukaj in sedaj, ima tudi svoje nadaljevanje. In če bi se tega večkrat spomnili, potem bi morda naše življenje dobilo drugačen zagon in drugo smer. Morda bi še bolj cenili in spoštovali svoje lastno življenje in življenja naših bližjih in tudi tistih bolj oddaljenih.

Salvador Dalí, *Kristus svetega Janeza od Križa (detajl)*
1951, olje na platnu, 205 cm × 116 cm

ajprej Vas vse lepo pozdravljam in upam, da se v sedanjih težkih in zahtevnih razmerah »dobro držite«. Tisto, kar smo bolj ali manj po tihem in na glas pričakovali, se je zgodilo.

Potem ko smo se spomladi dokaj hitro »izvili« iz prvega vala pandemije koronavirusa in dokaj normalno preživljali poletne tedne, smo se sedaj zelo hitro spet znašli v novem valu okužb. Naše posamično in skupno življenje se je spet »skrčilo« na najnujnejše opravke in zadolžitve. Iz dneva v dan zaskrbljeno spremljamo število okuženih in zaznavamo, da je med njimi vse več naših prijateljev, sorodnikov, znancev ... Tisto, kar je bilo včasih daleč in oddaljeno, je postalo veliko bolj osebno. Skrbi nas za tiste, ki so nam blizu in ohranjamo sočutje do tistih, ki jih ne poznamo, pa jih je to doletelo.

Morda smo že nekoliko utrujeni in zasičeni z mnogimi, premnogimi informacijami in podatki glede vsega, kar sproža in povzroča pandemija. Včasih so si te informacije in razmišljanja v popolnem nasprotju, kot da ne bi šlo za isto stvar. A ljudje smo pač vedno nagnjeni k temu, da v vsaki stvari vidimo nekaj svojega in dodamo še veliko več. V želji, da bi odkrili resnico in poudarili svoj pogled na določeno stvar, se bistvo in resnica lahko še bolj zamegli.

Nihče ni otok sredi morja

A dejstvo je, da je virus navzoč. In res je, da nihče ni imun. Vsi smo enako krhki in ranljivi, dovzetni za ta neprijetni virus. Tudi bogati in vplivni se lahko okužijo. Prav tako tudi preprosti in običajni ljudje. Virus ne izbira po lestvici pomembnosti. V tem lahko občutimo neke vrste solidarnost, celo povezanost. In zato smo si morda lahko bližje. Pred kratkim me je poklical prijatelj, s katerim se nisva že dolgo slišala ali srečala. Rekel je, da je sklenil poklicati vse tiste, s katerimi se že dolgo ni videl. Želel je slišati, kako vsak doživlja ta čas in kako se počuti. Ja res, kako nas lahko težke stvari in preizkušnje spet zbližajo. Spet si vsaj za nekaj trenutkov lahko postanemo blizu in se pozanimamo drug za drugega. In mislim, da je ta vidik zelo pomemben za vsakogar izmed nas. Še bolj globoko se zavedamo, kako zares potrebujemo drug drugega. Nihče ne more biti kakor otok sredi morja. Potrebujemo dobre in spodbudne besede, besede ob katerih začutimo, da se nekdo iskreno zanima za nas, zame osebno. Vsi potrebujemo ta »feed back« - povratno informacijo, potrditev, da smo za nekoga dragoceni, da čutimo drug z drugim.

To je bistvo naše človeškosti in človečnosti. Dotika se samega bivanja našega življenja in našega bivanja. V odnosu z bližjimi, s tistimi, ki jih imamo radi, začutimo, da smo za njih pomembni ne zato, ker nekaj imamo, ali ker smo nekaj dosegli, ker smo se dokazali ali izkazali, ampak preprosto zato, ker smo. In samo to me lahko zares »nahrani« in mi napolni srce z veseljem in radostjo. Za nekoga sem dragocen, ker sem tak kakršen sem, z dobrimi in slabimi lastnostmi.

Tudi praznik Vseh Svetih bo drugačen

Kakor vse naše življenje in doživljanje, bodo tudi prazniki, ki se nam bližajo, povsem drugačni kot običajno. Že sedaj, v teh dneh obiskujemo in urejamo grobove. Vsekakor ob tem izražamo našo pieteto, spoštljiv odnos in spomin na naše umrle sorodnike in prijatelje. Na nek način so še bolj »prisotni« vsako leto prav v teh dneh. Državni praznik, dan spomina na mrtve je za nas kristjane hkrati zapovedani praznik Vsi Sveti. Res se na ta praznik najprej spomnimo na umrle. Bili so med nami in jih ni več. A spomin nanje je lahko še zelo živ in močan. Sodobni človek ne razmišlja rad o smrti. Odriva jo od sebe kot nekaj, kar ne sodi k življenju. Ima občutek, da je smrt nekaj diametralno nasprotnega od tistega, kar bi rad okušal in doživljal v življenju: veselje; življenje brez težav in boleznih; rad bi zajemal življenje z »veliko žlico« ... Smrt zato posledično doživlja kot grožnja in konec njegovih sanj. Družba in svet, v katerem živimo, se pogosto pretvarjata, kot da smrti ni. Kot da smrt ni del

našega človeškega življenja. In to zadnje dejanje je pravzaprav velika skrivnost. Podobno kot rojstvo. Naš prihod in naš odhod s tega sveta je nekaj, na kar sami ne moremo vplivati. Lahko samo sprejmemo življenje kot dar in ga skušamo napolniti z dobrimi in lepimi stvarmi. In če to v resnici postane smisel našega življenja, potem se nam počasi odpira spoznanje in slutnja, da nismo slučajno ali po naključju tukaj. Naše življenje ni samo naključna »igra narave« in kombinacija naših genov. Naše življenje je veliko več. V nekem trenutku se lahko zavemo, da še zdaleč ni najbolj pomembno to, ali smo zdravi ali bolni, bogati ali revni, pomembni ali običajni, uspešni ali neuspešni ... Pomembno je, da smo vsi v Njegovem načrtu in da smo ne glede na vse, ljubljene in dragoceni in spoznani v Njegovih očeh. In prav to nam želi sporočiti praznik Vseh Svetih: ne samo svetniki – tisti, ki se že v polnosti veselijo novega življenja v večnosti, ampak prav vsak, sleherni človek je poklican k tej večni sreči. Nihče ni izvzet ali vnaprej prečrtan. Vsak je poklican in vsak ima možnost za dokončno izpolnitev in dopolnitev svojega življenja. Ta »prvi polčas«, ki ga živimo tukaj in sedaj, ima tudi svoje nadaljevanje. In če bi se tega večkrat spomnili, potem bi morda naše življenje dobilo drugačen zagon in drugo smer. Morda bi še bolj cenili in spoštovali svoje lastno življenje in življenja naših bližnjih in tudi tistih bolj oddaljenih.

Vsem želim veliko poguma in korajže v sedanjih težkih razmerah. Bodimo drug drugemu v oporo in si med seboj pomagajmo. Potem bomo veliko lažje prebrodili to stisko in ob tem bomo zmogli rasti v medsebojnem razumevanju in spoštovanju. Sedaj je čas, da pozabimo na naše razprtije in zamere. Prihodnji praznični dnevi pa naj bodo polni lepih in hvaležnih spominov na naše drage rajne. Molitev zanje bo tudi nam odpirala slutnjo večnega življenja, v katerega bomo tudi mi nekoč vstopili.

Kancijan Čizman,
župnik

Rebolj izgubil tožbo proti županu Balažicu

BESEDILO: mag. TATJANA ČOP

Tik pred zaključkom redakcije je v naše uredništvo prispela vest, da je bivši župan Martin Rebolj izgubil tožbo proti županu dr. Milanu Balažicu. Okrožno državno tožilstvo v Ljubljani je 12. oktobra 2020 sprejelo sklep, da se kazensko ovadbo nekdanjega župana Občine Moravče z dne, 3. decembra 2019 zoper sedanjega župana Občine Moravče dr. Milana Balažica zavrže, saj ni bil podan utemeljen sum, da bi storil naznanjena kazniva dejanja. Rebolj je župana Balažica ovadil, da naj bi zlorabil uradni položaj in šikaniral na delovnem mestu. Okrožni državni tožilec je odločitev o zavrženju ovadbe sprejel, ker zanjo ni bilo dokazne opore.

Župana Občine Moravče smo ob tem zaprosili za kratek komentar. **»Rebolj ne more preboleti, da je izgubil volitve. Ni mu jasno, da nihče ni ne večer, ne nepogrešljiv. Zdaj je postalo vsem jasno, kaj je pripravljen v svoji sli po maščevanju storiti. Odkar sem župan, z njegove strani dobivam samo polena pod noge, pritlehne napade in umazanije vseh vrst. Ni se ustavil niti pred tem, da je pred slabim letom proti meni podal kazensko ovadbo, ki se je izkazala za krivo ovadbo. Posledice, ki bodo iz njegove krive ovadbe sledile, naj si pripiše sam. Jaz se z njim nimam časa ukvarjati, ker imam dela čez glavo, dobri projekti se izvajajo in vrstijo drug za drugim. Po teh dejanjih me bodo občanke in občani zlahka ocenjevali,«** je povedal dr. Milan Balažic.

Prestavitev kapelice na Grmačah

Če nas ne bi spet začela ovirati epidemija korona virusa, bi še v teh dneh izvedli odprtje nekaj pomembnih pridobitev, ki so tik pred zaključkom: po prestavitvi kapelice smo na novo uredili in asfaltirali križišče v Gabrjah pod Limbarsko goro; prav tako smo včeraj, 19. oktobra, predstavili kapelico na Grmačah, da se tudi tu odpre možnost turističnih prevozov do našega planinskega doma in okolice (na fotografiji); krajanom Tuštanja bi v upravljanje predali Cegunco (kjer običajno praznujemo praznik dela), ki je zdaj dokončno v občinski lasti. Hitimo z gradnjo novega nadstreška nad poslovilnim prostorom na pokopališču v Moravčah. Vse našete projekte smo ali bomo še v oktobru dokončali, odprtja pa predstavili na čas po epidemiji.

Odprtje novega cestnega odseka na vrhu Limbarske gore

Vpetek, 25. septembra 2020, je župan Občine Moravče dr. Milan Balažic skupaj z župnikom Kancijanom Čižmanom odprl novi cestni odsek na vrhu Limbarske gore. Slavnostnega odprtja so se udeležili občanke in občani naselja Limbarska Gora in nekateri svetniki Partnerstva za razvoj. Po uradnem odprtju so domačini pripravili izvrstno pogostitev.

V Križatah po več desetletjih končno prišli do asfalta

BESEDILO in FOTOGRAFIJE: AJDA LALIĆ

Petek, 2. oktober 2020, je bil za prebivalce Križat (najbolj vzhodnega naselja v naši občini) prav poseben dan. Po več desetletjih prošenj in dogovarjanja so končno asfaltirali še zadnji odsek ceste, ki Križate povezuje z glavno cesto Moravče – Izlake.

Prebivalci Križat so ob tej, zanje res posebni priložnosti, pripravili pravo slovesnost z narodnimi nošami in glasbo. Moravški župan dr. Milan Balažič je v družbi podžupana Marka Kladnika in nekaterih občinskih svetnikov, ugotavljal, da takšnega sprejema ob odprtju novega cestišča res ne doživiš povsod. Po županovem govoru sta trak slovesno prerezala župan in predstavnik Križat za Svet vasi, Žani Urankar.

Novo cestišče je bilo tako uradno odprto in upamo, da bo pot do Križat zdaj prijetnejša in varnejša. Ne glede na to, da so sicer Križate majhna vas, so izredno povezani in organizirani. **Po številu otrok, ki so poskakovali po novem asfaltu, pa se tudi za prihodnost te vasi res ni bati.**

Župan in podžupan sta izrecno pohvalila organizacijo krajanov in lep sprejem za povabljene. V takih trenutkih se pokaže dejstvo, da ni pomembno število prebivalcev nekega kraja, pomembna je njihova srčnost in gostoljubnost. Ne enega ne drugega pa Križičanom ne manjka.

Branimir Mikulaš - novi svetovalec za turizem

Župan Občine Moravče dr. Milan Balažič je 6. oktobra 2020 začel sestanek novega Sveta za turizem Občine Moravče. Predstavil je svojega novega svetovalca za turizem **Branimirja Mikulaša**, ki se vso profesionalno kariero ukvarja s turizmom. Nato mu je predal vodenje sestanka. Na sestanku so bile dogovorjene prioritete strategije razvoja turizma v Moravški dolini (še posebno po koncu epidemije).

Hkrati je z današnjim dnem začela v zgradbi Občine Moravče (poleg pisarne varuha pravic občanov in pravne pomoči) delovati nova turistična pisarna, ki bo za investitorje, občanke in občane, kakor tudi za turiste, odprta vsak torek od 11. do 12. ure. Delovanje pisarne je namenjeno predvsem tistim občankam in občanom, ki želijo v prihodnje s svojimi turističnimi uslugami, ponudbo nočitev, kulinarike ipd. priti do dodatnega zaslužka. Nasveti bodo seveda brezplačni.

Nalezimo se dobrih navad!

Glede na aktualno stanje v zvezi s poslabšano epidemiološko situacijo v Sloveniji so na Ministrstvu za zdravje, v sodelovanju z Nacionalnim inštitutom za javno zdravje pripravili kampanjo »Nalezimo se dobrih navad«. Z njo ozaveščajo, da lahko z upoštevanjem pravil stroke (umivanje rok, nošenje maske in vzdrževanje distance ter tudi z uporabo aplikacije #ostanizdrav) pred širjenjem novega koronavirusa zaščitimo sebe in s tem tudi druge. Upamo, da bodo ta priporočila postala dobre navade vseh nas.

Za širitev vedenja o kampanji v socialnih omrežjih vam posredujemo povezavo na spletno stran <https://www.gov.si teme/kampanja-covid-19-nalezimo-se-dobrih-navad/>, ki jo sproti dopolnjujejo.

Na Youtube kanalu Ministrstva za zdravje so objavili filmčka, ki se vrtita na socialnih omrežjih in na televizijah <https://youtu.be/r1QT2nsH9hA> in <https://youtu.be/0Jme2PfuwWQ>
Uradna spletna stran kampanje živi na naslovu www.dobre.navade.si, spremljate jo lahko tudi na FB Ministrstva za zdravje. Priporočamo tudi ogled higienskih navodil NIJZ <https://www.nijz.si/sl/sproscanje-ukrepov-covid-19>

Higienski ukrepi proti koronavirusu

Najbolj preprosti ukrepi so pri preprečevanju virusa zelo učinkoviti, če se jih le dosledno držimo. Pazimo na redno uporabo maske na javnih površinah, poskušamo se ne dotikati obraza, bolj pogosto si umivajmo roke, če pa to ni možno, si jih razkužimo, ohranjamo varno razdaljo, kašljamo in kihamo v rokav ter ostanemo doma, ko se ne počutimo dobro in imamo vročino.

(vir: Ministrstvo za zdravje)

**NALEZIMO SE
DOBRIH
NAVAD**

REPUBLIKA SLOVENIJA
MINISTRSTVO ZA ZDRAVJE

NIJZ
Nacionalni inštitut
za javno zdravje

Ponudba lokalne hrane v času epidemije

BESEDILO in FOTOGRAFIJE: mag. TATJANA ČOP IN PONUDNIKI LOKALNE HRANE

Ponovno smo sredi razglašene epidemije in morda bo v času, ko boste prejeli časopis, že v veljavi omejitev gibanja znotraj občine. K sreči imamo v Moravški dolini veliko ponudnikov odlične domače hrane – gotovih jedi, mesnin, sira, moke, mleka, jajc, sadja in zelenjave ...

Tokrat smo jih poklicali in jih povabili, da predstavijo svojo ponudbo in način nakupa (po naročilu z osebnim prevzemom ali z dostavo na dom). Tokrat predstavljamo le tiste ponudnike, ki bodo imeli možnost takšne prodaje. Tisti, ki jih boste v spodnjem prispevku pogrešali, so se iz različnih razlogov odločili, da v času epidemije popolnoma ustavijo delo.

Upamo, da nam vsem preide v navado čim bolj lokalno oskrbovanje s hrano.

Bralce prosimo, da ob nakupu na mestu za osebni prevzem, v trgovinah ali na dvorišču kmetije upoštevajo vse ukrepe za preprečevanje prenosa okužbe – ohranjajo primerno medsebojno razdaljo, pravilno nosijo zaščitne maske in si razkužujejo roke.

Predstavitve so zapisane po vrstnem redu, kot so prišle v uredništvo.

Gostilna in picerija pri Jurku

Trg svobode 15

Pri Jurku

GOSTILNA IN PICERIJA

VGostilni in piceriji pri Jurku so vam tudi v tem času na voljo za prevzem ali dostavo njihove celotne ponudbe. Vsak dan v tednu imajo v ponudbi več kot dvajset različnih vrst pic iz krušne peči, lignje, testenine, žar ponudbo, solate in ostalo. Od ponedeljka do petka, od 10. do 13. ure ponujajo štiri vrste malic. Pripravljajo in dostavljajo tudi kosila za starejše občane.

Na voljo so vsak dan na številki 040 144 783. Celoten jedilnik in več informacij na FB strani Picerija pri Jurku.

Turistična kmetija Pri Mežnarju

Katarija 7

Nedelje naj tudi v času epidemije ne izgubijo svojega čara. Sprehod po naravi v najožjem družinskem krogu (s člani skupnega gospodinjstva) lahko zaključite z osebnim prevzemom nedeljskega kosila na turistični kmetiji Pri Mežnarju. **Za osebni prevzem vam bodo po predhodnem naročilu pripravili pečenko, pečene piščanca, jedi na žlico ali drugo po dogovoru.** Pokličite na telefonsko številko **041 310 352.**

Planinski dom Ušte - Žerenk Dešen 30

Edini planinski dom v naši občini stoji na izjemni razgledni točki. Zaradi vseh omejitev, povezanih z ukrepi za zajezitev epidemije začasno ne boste mogli uživati na njihovi terasi. Tik pred prvim valom epidemije je Planinski dom Ušte – Žerenk prevzel Jaka Perne z družino. Čeprav je bilo zaprtje gostinskih obratov hud udarec za dom, ki je ravno začel pridobivati goste, Jaka ni obupal, pač pa se je lotil urejanja doma in okolice.

Tokrat vam bodo na voljo za naročilo hrane za osebni prevzem oziroma za dostavo na dom, po dogovoru. **Ob sredah in petkih bodo še naprej pekli kruh in špehovko, ponudba hrane za osebni prevzem ali dostave pa bo še ob sobotah in nedeljah.** Ponujajo **kruh** (kilogramske hlebčke - bel, bel z oljkami, čebulni kruh in špehovko), **enolončnice, štruklje in jabolčni štrudelj.**

Za dogovor glede osebnega prevzema na Planinskem domu ali dostavo na dom pokličite na telefon številka 031 730 649.

Ekološka kmetija Pr' Travnari Velika vas 19

Na ekološki kmetiji Pr' Travnari gospodarja Silvester Grilj ob pomoči družinskih članov. Redijo govedo, ovce in koze. Od marca do septembra ponujajo več vrst sirov, v tem času pa je na voljo še odlični **poltrdi ovčji sir**, ki ga lahko kupite na kmetiji po predhodnem naročilu in dogovoru. Za več informacij in naročilo pokličite Silvestra na telefon, številka **051 441 126.**

Levmes, Franci Levičnik s.p. Cesta heroja Vasje 16b

LEVMEŠ je družinsko podjetje, ki se ukvarja s proizvodnjo mesnih in suhomesnih izdelkov. Izdelujejo 25 različnih izdelkov iz divjačinskega, govejega in svinjskega mesa, na voljo pa je tudi sveže meso. Ponujajo različne **salame, klobase, krvavice, pečenice, moravški šobelj, ocvirke v masti, pašteto, prekajeno meso, suhe klobase ...**

Tudi v času epidemije bodo delali, njihove izdelke pa lahko osebno prevzamete na sedežu podjetja ali pa se dogovorite za dostavo na dom. V vsakem primeru je potrebno predhodno naročilo. **Naročila sprejemajo od ponedeljka do srede na telefon številka 041 636 883 (Franci Levičnik).**

Več o njihovi ponudbi najdete na FB strani Levmes.

Kmetija Pirnat Tuštanj 1

Kmetija, ki deli dvorišče z moravškim biserom, gradom Tuštanj, je usmerjena predvsem v mlečno proizvodnjo. Na kmetiji družine Pirnat lahko kupite **domač krompir**, ki ga boste prevzeli na dvorišču. Za naročilo pokličite na telefon **031 409 707.**

Mesarija Avbelj

Drtilja 9

Družinsko podjetje Mesarija Avbelj se ukvarja s prodajo svežega mesa in mesnin. Strankam zagotavljajo sveže, kakovostne in skrbno pripravljene izdelke, njihov cilj je edinstven okus in odličnosti. Zaradi epidemije COVID-19 so letos začeli z dostavo na dom, pri čemer se izognejo morebitnim stikom v prodajalni. Ob tem vse izdelke skrbno zapakirajo in jih v zato prilagojenem hladilniku pripeljejo na naslov stranke. Način nakupa z dostavo na dom je primerno za starejše občanke in občane, ki sodijo v bolj ogroženo skupino.

Seveda pa bo njihova prodajalna še vedno odprta, in sicer od srede do petka od 8.00 do 12.00 in od 14.00 do 18.00 ter ob sobotah od 8.00 do 13.00 oziroma po dogovoru. **Ponujajo sveže meso, pripravljene mešanice mletega mesa, pečeni-ce, krvavice, klobase v tipu kranjske klobase, prekajeno meso, moravški šobelj idr. Za več informacij, naročilo in morebitno dostavo na dom pokličite na telefonski številki (01) 723 15 61 ali 031 352 350, ali pa pišite na naslov mesarija.avbelj@gmail.com.** Ponudba Mesarije Avbelj je predstavljena tudi na FB strani Avbelj.

Kmetija Pr' Cesarju

Češnjice pri Moravčah 15c

Na kmetiji Pri Cesarju gospodari Igor Bizilj. Pred leti se je odločil, da se usmeri v predelavo mesa v visokokakovostne mesnine. V ponudbi »cesarjevih« mesnin so različne **suhe salame, klobase, suho meso, tedensko sveže dimljene klobase za kuhanje, pečeni-ce, krvavice, moravški šobelj, različne paštete, tlačenska, ocvirki z mastjo, zaseka s čebulo idr.** Mesnine lahko kupite posamično ali pa naročite suhomesne plošče. Če boste z najožjimi družinskimi člani praznovali kakšen osebni praznik, lahko vsem v veselje slavljenca obdarite z darilnim paketom Cesarjevih mesnin.

Možen je prevzem na dvorišču ali pa dostava na dom. Za več informacij ali naročilo pokličite Igorja Bizilja na telefonsko številko 041 520 656.

Kmetija Pr' Matčk

Serjuče 8

Renata Tič Luznar in Boštjan Luznar pridno gospodarita na kmetiji v Serjučah, po domače Pr' Matčk. V tem času lahko na kmetiji kupite **sveža jabolka, krompir, sveže mleko in jajca.** Za več informacij in naročilo pokličite Renato (031 336 239) ali Boštjana (031 640 961).

Mlinarstvo Rotar Ples 2

Rotarjev mlin na Plesu, ob cesti, ki povezuje Moravško dolino z Zasavjem, ima dolgo tradicijo. Tam so mleli žito že pred 150 leti, čeprav se je tedaj reklo Šparlekov mlin. Danes z mlinom gospodari Gorazd Rotar in ponuja **različne vrste mok, ajdovo in proseno kašo, koruzni zdrob, ješprenj, pa tudi krmne moke**. Mlevske izdelke je možno dobiti neposredno v mlinu vsak **torek, četrtek in petek od 8.00 do 13.00 in od 14.00 do 18.00 ter ob sobotah od 8.00 do 12.00**. Da bi se ognili čakanju pri mlinu, lahko oddate naročilo s telefonskim klicem na **040 885 254**. Ko je naročilo pripravljeno vas obvestijo o času prevzema. Zalog je dovolj zato vas prosijo, da ne kupujete preveč na zalogo, saj zaradi prekomernih nakupov prihaja do motenj proizvodnih procesov. Dostava na dom ni možna. Več si lahko preberete na spletni strani **www.mlin-rotar.si**.

Nedaleč v Kisovcu pa je drugi mlinarjev sin, Gorazdov brat začel z izdelavo **vrhunskih testenin iz moke iz domačega mlina**. Slednje je možno kupiti preko spleta na strani **www.mlinarjevsin.si**.

Kmetija Pr' Orehk Gorica 8

Kmetija Pr'Orehk

NNa kmetiji Pr' Orehk gospodari družina Smolnikar. Ponujajo **jajca proste reje**, ki je živim prijazna, saj kokoši niso v kletkah, imajo pa tudi možnost gibanja po izpustih v okolici hleva. Prevzem je na domačem dvorišču, nakup pa je samopostrežen. Pred vrati hiše stoji manjši hladilnik z jajci, pakiranimi v škatle po deset kosov. Na hladilniku stoji majhen »šparovček«, v katerega vstavite znesek, glede na nakup. Zato je dobro, da imate pripravljen točen znesek.

Za več informacij ali naročilo pokličite Davida na telefon številka **031 411 114**.

Kmetija Pr' Mrtnač Stegne 10

Na kmetiji Pr' Mrtnač gospodari mladi Ambrož Peterka, ki se je zavezal visoki kakovosti. Slednja je tudi razlog za vedno večje število zvestih kupcev **svežega mleka**, ki ga ponuja na domu in na mlekomatu, ki že deset let stoji pred gostilno Keber v Domžalah. V primeručasne prepovedi gibanja izven meja občine boste lahko odlično sveže mleko kupili na dvorišču Mrtnačeve kmetije.

Za več informacij pokličite Ambroža Peterko na številko **041 356 755**.

Kmetija Peterka
Pr'Mrtnač • že od leta 1954

100

FILMSKIH PREDLOGOV

za kakovostno krajšanje časa
med epidemijo

BESEDILO IN
IZBOR FILMOV: MAG. BLAŽ SLAPAR

Dnevi se krajšajo, na raznovrstna druženja moramo trenutno pozabiti in večini se nam poraja vprašanje kaj delati ob obilici prostega časa. Dobra knjiga, raznovrstno ustvarjanje, družabne igre znotraj ožje družine ali dober film so pogoste odločitve. Pri slednjem vam lahko pomagam. K razmišljanju me je spodbudila izjava znanke, da filme, nastale pred letom 2018 ne gleda, ker se jim zob časa preveč pozna. Bodisi zaradi mode kostumografije in frizur, slabih posebnih efektov ali načina izdelave filma, ki je velikokrat premalo dinamičen. Bal sem se vprašati, ali je že gledala kakšen Hitchcockov film ...

Film je ena najmlajših umetnosti, ki v sebi združuje besedno, likovno, glasbeno, plesno in gledališko umetnost. Ravno zaradi tega hibrida več umetnosti predstavlja za toliko ljudi popolno in zadoščujočo obliko zabave. Ker je film tako zelo razširjen medij, je tudi logično, da ima vsak človek dokaj razvit okus zanj in ponavadi že skoraj po žanru, igralcu/ki ali režiserju ve, ali mu bo film vsaj približno všeč ali ne. Zato si s tem izborom ne delam nobenih utvar, da vam bodo vsi predlagani filmi všeč, ampak samo podajam trditev, da ima vsak izmed izbranih filmov v sebi nekaj več, neko ključno kakovost, ki jo bom poskušal na kratko izluščiti v komentarjih pod naslovom, letnico in režiserjem filma. Vsi naslovi filmov so v izvirniku, da jih boste lažje našli na sporedih. Z lestvicami filmov iz desetih žanrov vam želim približati 100 filmskih presežkov, ki so vsi starejši od dveh let. To so filmski naslovi, za katere zagotavljam, da vas, če jim boste dali priložnost (tudi, če je letnica 1960), lahko presenetijo. Naj bo to v izkušnji vznemirjanja, strahu, poželenja, smeha, joka ali razmišljanja. Pomembno je, da bodo v vas spodbudili nek nov doživljaj in vas bodo z lahkoto popeljali v nek drug svet ter boste tako vsaj za trenutek pozabili na tegobe trenutnega časa oziroma misli preusmerili drugam.

TOP 10 GANGSTERSKIH

- 1. THE GODFATHER I & II** / 1972, 1974, Francis Ford Coppola
Gangsterski ep v dveh delih, ki je popolnoma spremenil perspektivo mafijskega delovanja. Gangsterji niso samo psihopatski morilci, ampak tudi družinski ljudje, ki vodijo nezakonite dejavnosti kot navaden posel. Verjetno najboljši dosežek sedme umetnosti. Brando je požel vso slavo, toda to je Al Pacinov šov.
- 2. GOODFELLAS** / 1990, Martin Scorsese
Filmska govorica Scorseseja je unikatna. Kamera je vedno dinamična, a kljub temu ujame vse tiste drobne hipne trenutke interakcije igralcev, ki naredijo ta film unikatno študijo mačizma v krutem svetu kriminala.
- 3. SCARFACE** / 1983, Brian De Palma
Če je bila Al Pacinova igra v Botru nevarno zadržana, je v tem filmu popolnoma nasprotna. Tako kot film. Bombastičen, pretiran in neverjetno zabaven.
- 4. PULP FICTION** / 1994, Quentin Tarantino
- 5. THE UNTOUCHABLES** / 1987, Brian De Palma
- 6. BONNIE AND CLYDE** / 1967, Arthur Penn
- 7. WHITE HEAT** / 1949, Raoul Walsh
- 8. CARLITO'S WAY** / 1993, Brian De Palma
- 9. DONNIE BRASCO** / 1997, Mike Newell
Študija zvestobe med gangsterji in povzpenjanja po mafijski hirarhiji.
- 10. CIDADE DE DEUS** / 2002, Fernando Meirelles, Kátia Lund
Mojstrovina iz Brazilije. Gangsterji so otroci.

TOP 10 ZAPORNIŠKIH

- 1. DEAD MAN WALKING** / 1995, Tim Robbins
Nuna na prošnjo - na smrt obsojenega zapornika - preživlja zadnje dneve njegovega življenja kot njegova duhovna svetovalka. Sean Penn in Susan Sarandon skozi moč igre demonstrirata vse argumente za in proti smrtni kazni.

- 2. THE SHAWSHANK REDEMPTION** / 1994, Frank Darabont
Ste se kdaj vprašali, kateri film ima najvišjo oceno na IMDB. Ne iščite dalje, to je ta film z oceno 9,3.
- 3. THE BRIDGE ON THE RIVER KWAI** / 1957, David Lean
- 4. THE GREAT ESCAPE** / 1963, John Sturges
Film si velja ogledati predvsem zaradi slavni kaskaderskih skokov z motorjem.
- 5. PAPPILLON** / 1973, Franklin J. Schaffner
- 6. STALAG 17** / 1953, Billy Wilder
- 7. IN THE NAME OF THE FATHER** / 1993, Jim Sheridan
- 8. THE GREEN MILE** / 1999, Frank Darabont
- 9. HUNGER** / 2008, Steve McQueen
- 10. BRAWL IN CELL BLOCK 99** / 2017, S. Craig Zahler

TOP 10 VESTERNOV

1. C'ERA UNA VOLTA IL WEST / 1968, Sergio Leone
Vse, kar je Leone že uzakoni s svojo "špageti trilogijo", je tukaj samo še dopolnil s piko na i. Moj izbor za naj vestern.

2. THERE WILL BE BLOOD / 2007, Paul Thomas Anderson
Verjetno tehnično ni pravi vestern, ampak ima vse njegove sestavine: pohlep, umor in puščavo. Dodajte še igrano Daniela Day-Lewisa in rodi se mojstrovina.

3. UNFORGIVEN / 1992, Clint Eastwood

Ikona vesterna Eastwood je za svoj labodnji spev žanru pobral oskarja za režijo in film. Umirjena karakterna študija sveta, ki ve, da izginja.

4. THE GOOD, THE BAD AND THE UGLY / 1966, Sergio Leone
Dragulj "špageti" vesterna, ki je ustoličil Eastwooda kot zvezdo in postavil glasbeno podlago Ennija Morriconeja med klasike filmske glasbe.

5. HIGH NOON / 1952, Fred Zinnemann
Neskončno vpliven vestern, o šerifu Garyju Cooperju, ki je razklan med dolžnostjo solo branjenja mesta pred tolpo ali med pobegom.

6. THE ASSASSINATION OF JESSE JAMES BY THE COWARD ROBERT FORD / 2007, Andrew Dominik

Študija odnosa med znanim roparjem Jessejem Jamesom in njegovim atentatorjem Robertom Fordom. Film z melanholičnim pridirom in odlično fotografijo.

7. THE WILD BUNCH / 1969, Sam Peckinpah
Še en primer vrhunškega konflikta, ki ga doživi ostarela tolpa v spopadanju z modernim napredkom sveta. Film je znan po zelo nazornem nasilju.

8. THE MAN WHO SHOT LIBERTY VALANCE / 1962, John Ford
Če veste, kdo sta dva Johna: Wayne in Ford, potem veste, zakaj si morate ta film ogledati.

9. NO COUNTRY FOR OLD MEN / 2007, Joel in Ethan Coen
Ko sta brata Coen v vrhunski formi, nastane vrhunski film. Študija usode, vesti in posledic življenjskih odločitev. Za Fargom najboljši film bratov Coen.

10. THE THREE BURIALS OF MELQUIADES ESTRADA / 2005, Tommy Lee Jones

TOP 10 VOJNIH FILMOV

1. APOCALYPSE NOW / 1979, Francis Ford Coppola
To ni film, to je doživetje za čute.

2. THE DEER HUNTER / 1978, Michael Cimino
Eden prvih ameriških filmov, ki se je kritično lotil vietnamske vojne. Rezultat je verjetno pristranski, a nekateri prizori v filmu so srce parajoči. Scena z rusko ruleto še danes presune.

3. COME AND SEE / 1985, Elem Klimov
Psihološke, politične in apokaliptične teme po rusko.

4. SCHINDLER'S LIST / 1993, Steven Spielberg
Takšna mojstrovina, da ji oprostiš tudi sentimentalni zaključek.

Ralph Fiennes kot Amon Göth v Schindler's List. Kandidat za najboljšo stransko vlogo vseh časov.

5. THE THIN RED LINE / 1998, Terrence Malick
Nesmiselnost vojne skozi oči največjega poeta med režiserji Terrence Malicka.

6. SAVING PRIVATE RYAN / 1998, Steven Spielberg
Uvodna scena izkrcanja na Normandiji vas bo pretresla v vsej svoji surovosti in iskrenosti vojnega spopada.

7. THE PIANIST / 2002, Roman Polanski
Vojni film, v katerem ni super junakov ali herojev, ampak samo navadni ljudje, ki želijo preživeti grozote holokavsta.

8. DER UNTERGANG / 2004, Oliver Hirschbiegel
Film je postavljen v zadnje dneve Bitke za Berlin v drugi svetovni vojni, ko je nacistična Nemčija tik pred porazom. Film nazorno prikaže zadnje dneve Adolfa Hitlerja.

9. PLATOON / 1986, Oliver Stone
Če vemo, da je bil režiser filma fizično prisoten v vietnamski vojni, smo lahko prepričani, da bodo dogodki na platnu odsevali vso krutost vojskovanja vključno z malimi opažanji, kot je boj s komarji in vlažno vročino.

10. PATHS OF GLORY / 1957, Stanley Kubrick
Proti-vojni film, ki vas bo naredil živčne.

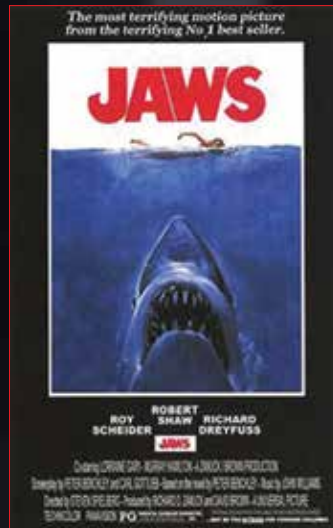
TOP 10 TRILERJEV

1. PSYCHO / 1960, Alfred Hitchcock
Če vas letnica nastanka filma ne bo odvrnila od ogleda, vam obljubim, da vam bo film zlezal pod kožo.

2. THE SILENCE OF THE LAMBS / 1991, Jonathan Demme
Anthony Hopkins je potreboval samo 16 minut, da je ustvaril verjetno najprepričljivejšo filmsko pošast: dr. Hannibala Lecterja.

3. JAWS / 1975, Steven Spielberg
Spielbergov preboj med režiserske zvezde še danes poskrbi za nelagodno plavanje v morju.

4. SE7EN / 1995, David Fincher
Kaj je v škafli?

5. FUNNY GAMES / 1997, Michael Haneke

6. PRISONERS / 2013, Denis Villeneuve

Nočna mora vsakega starša: ugrabitev otroka. V tem primeru dveh se sprevrže v mučno iskanje krivca.

7. DEAD MAN'S SHOES / 2004, Shane Meadows

8. HALLOWEEN / 1978, John Carpenter

Verjetno bolj grozljivka kot triler, ki pa zagotovo ve, da groza ni v fizični demonstraciji nasilja ampak priprava nanj.

9. THE BLAIR WITCH PROJECT / 1999, Daniel Myrick, Eduardo Sánchez

Film, ki ne pokaže nič in večino suspenza prepusti gledalčevi domišljiji.

10. THE SIXTH SENSE / 1999, M. Night Shyamalan

TOP 10 RISANK

1. THE LION KING / 1994, Roger Allers, Rob Minkoff
Kdor me pozna, ve, da tukaj ne more biti presenečenja. Risanka, ki je prestopila okvirje animacije in zasedla svoje mesto v zavesti pop kulture.

2. BEAUTY AND THE BEAST / 1991, Gary Trousdale, Kirk Wise
Prva risanka, ki je bila nominirana za glavnega oskarja: najboljši film. Zver je mojstrovina animacije, saj kombinira vizualne značilnosti več živali: bizona, leva, volka in medveda.

3. INSIDE OUT / 2015, Pete Docter
Trenutno krovni dosežek animacijskega studia Pixar. Na tej točki se zdi, kot da imajo animatoji pri Pixarju vse niti v rokah, kako gledalca pripraviti do smeha in joka sočasno.

4. FANTASIA / 1940, Ben Sharpsteen

Disneyjev eksperiment s klasično glasbo, ki ima goreče zagovornike na obeh straneh kritike.

5. MONSTERS, INC. / 1997, Pete Docter

Kaj, če pošasti iz nočnih mor na skrivaj jemljejo in shranjujejo energijo iz otroških krikov? Ta Pixarjeva risanka ima domišljije na pretek, a glavni čustveni zadetek v polno je odnos med Sullivanom in deklčo Boo. Film ima tudi najlepši konec izmed vseh risank.

6. DUMBO / 1941, Ben Sharpsteen
Če stlačiš v 64-minutni film več čustev, kot večini ne uspe v dvourni dolžini si zagotovo zaslužiš mesto na lestvici.

7. BAMBI / 1942, David Hand
Disney v vseh svojih odtentkih: krasna animacija (še posebej akvarelna ozadja), večne pesmi in sadizem (smrt Bambijeve mame, odsotnost očetove figure).

8. ALADDIN / 1992, John Musker, Ron Clements

Risanka ima svoj krog kritikov predvsem v amerikanizaciji arabskega sveta in anemičnih glavnih junakov Aladdina in Jasmine. Ampak risanko se splača videti zaradi eksplozivne karakterizacije (neponovljivi Robin Williams) in animacije duha iz svetilke.

9. RATATOUILLE / 2007, Brad Bird

10. UP / 2009, Pete Docter
Če v uvodni sekvenci Carla in Ellie ne boste potočili solze, uradno nimate srca.

TOP 10 KOMEDIJ

- 1. SOME LIKE IT HOT** / 1959, Billy Wilder
Me sploh ne zanima, koliko je film star niti da je črno-bel. Če ima film za kamero čarovnika komedije Billyja Wilderja in pred njo Marilyn Monroe v najlepši izdaji, je to Hamlet filmskega branja.
- 2. PAPER MOON** / 1973, Peter Bogdanovich
Kdo bi si mislil, da je lahko prodajanje Biblij žaljuočim vdovam tako zabavno ... Tudi ta film je barvito črno-bel.
- 3. THE APARTMENT** / 1960, Billy Wilder
Če se ne bi bal pristranskosti izbora, bi verjetno na tej lestvici komedij vse filme podpisal Billy Wilder, ampak bom poskusil biti raznolik in vam bom priporočal samo dva njegova. Žal za Adama Sandlerja nimam veliko poslušala.
- 4. HANNAH AND HER SISTERS** / 1986, Woody Allen
Če vas nervoze Allena ne odbijajo, potem si le poglejte njegov najboljši film.
- 5. THE GOLD RUSH** / 1925, Charlie Chaplin
Za vse ljubitelje novejših filmov je tole spregledan diamant. Dogodivščine potepuha Charlja, ki brez zvoka demonstrira vso paletu človeških čustev. Chaplin si je želel, da bi si ga zapomnili po tem filmu. Iz njegove filmografije priporočam še The Kid (1921).

- 6. GROUNDHOG DAY** / 1993, Harold Ramis
Popoln film za današnje čase epidemije, ko se nam zdi, da smo ujeti in zaprti v naših hišah. Ko boste videli, kaj vse doživlja Bill Murray, ko se mu ponavlja en in isti dan, se boste zagotovo počutili bolje.
- 7. BACK TO THE FUTURE** / 1985, Robert Zemeckis
- 8. DR. STRANGELOVE OR: HOW I LEARNED TO STOP WORRYING AND LOVE THE BOMB** / 1964, Stanley Kubrick
Konec sveta še nikoli ni bil tako zabaven.
- 9. TOOTSIE** / 1982, Sydney Pollack
Predhodnik Očka v krilu in prav tako smešen.
- 10. WHEN HARRY MET SALLY...** / 1989, Rob Reiner

TOP 10 AKCIJ

- 1. HEAT** / 1995, Michael Mann
Prvi film, ki je resno združil igralska velika Pacina in De Nira. Klasičen zaplet policaj / ropar je dopolnjen s finimi opazovanji človeške narave, osamljenosti in karijerne obsesije. Zaključni spopad na ulicah LA je vrhunski primer režijskega nadzora in spektakularne akcije. Film je navdihnil množico resničnih ropov.
- 2. THE BOURNE ULTIMATUM** / 2007, Paul Greengrass
Kako vemo, da je Bournova trilogija najbolj vplivna akcijska trilogija zadnjih dvajset let? Ker celo filmi z lastno identiteto, kot so filmi o Jamesu Bondu, izgledajo kot Bournov četrti del.
- 3. TERMINATOR 2: JUDGMENT DAY** / 1991, James Cameron
Schwarzenegger v življenjski formi je režiran s strani perfekcionista Camerona, ki uporablja specialne efekte, ko, da bi bil poročen z njimi. V sami atmosferi in tempu je verjetno prvi Terminator boljši, ampak to nadaljevanje je demonstriralo, česa je zmožna kinematografija.
- 4. THE FUGITIVE** / 1993, Andrew Davis
Film, ki ga lahko vedno gledamo znova in znova. Akcija v pravem smislu besede.
- 5. SPEED** / 1994, Jan de Bont
- 6. DIE HARD** / 1998, John McTiernan
Prelom tradicije akcijskega filma, kjer glavni junak ni več "superman", ampak vsakodnevna oseba z vsemi človeškimi tegobami, ki je potisnjena v ekstremno situacijo. Film je lansiral Bruce Willis med zvezde in odkril igralske zmožnosti Alana Rickmana.
- 7. CRIMSON TIDE** / 1995, Tony Scott
Klastrofobični akcijski triler, ki dobro izkoristi podmorniško scenografijo in igralski kader.
- 8. ASSAULT ON PRECINCT 13** / 1976, John Carpenter
- 9. FIRST BLOOD** / 1982, Ted Kotcheff
Večina ljudi je presenečenih, da v prvem Rambu umre samo en človek. V resnici je film fina študija posttravmatske stresne motnje vojaka, ki se je vrnil iz Vietnama in ne tekmovalje med Stallonejem in Schwarzeneggerjem kdo jih bo več in bolj kreativno pobil. Skoraj 40 let po nastanku filma se njegov vpliv na akcijski žanr čuti še danes.
- 10. DIE XUE JIE TOU** / 1990, John Woo
No, da se sestavlja lestvico akcijskih filmov in na njem ne bi bilo prostora za Johna Wooja, ni vredna veliko.

TOP 10 FANTAZIJSKIH

- 1. HEAVENLY CREATURES** / 1994, Peter Jackson
Virtuoza režija Petra Jacksona pospremi zaroto dveh najstnic k umoru matere ene od njih. Počasno drsenje toksičnega prijateljstva v fantazijski svet resničnih glinenih figur in opere Maria Lanza je stvar filmskega navdihla vseh vpletenih v to mojstrovino.
- 2. THE LORD OF THE RINGS** / 2001, 2002, 2003, Peter Jackson
Verjetno najuspešnejša filmska trilogija, ki je postavila nove standarde v žanru fantazijskega filma, ki v svoji zgodovini nima prav veliko bleščočih primerkov.
- 3. E.T. THE EXTRA-TERRESTRIAL** / 1982, Steven Spielberg
Film je 11 let ohranjal rekord za najbolj gledan film vseh časov in z razlogom. Topla zgodba med fantkom in vesoljčkom. Največja čarovnija filma ostaja Spielbergova režija.

- 4. LIFE OF PI** / 2012, Ang Lee
Eksaminacija duhovnosti.
- 5. EL LABERINTO DEL FAUNO** / 2006, Guillermo del Toro
Za ljubitelje temnejše fantazije.
- 6. THE DARK KNIGHT** / 2008, Christopher Nolan
Nujen ogled za vse ljubitelje filmov o super herojih. Heath Ledger je z vlogo Jokerja postal nesmrten.

- 7. GHOST** / 1990, Jerry Zucker
- 8. BIG** / 1988, Penny Marshall
- 9. EDWARD SCISSORHANDS** / 1990, Tim Burton
- 10. BRIDGE TO TERABITHIA** / 2007, Gábor Csupó

TOP 10 MIKS

- DANGEROUS LIAISONS** / 1988, Stephen Frears
Stava, seks, ljubezen in izdaja. Spletkarjenje še nikoli ni bilo tako kruto razkrito.

- LAST TANGO IN PARIS** / 1972, Bernardo Bertolucci
Legendarna erotična drama z Brandom v top formi. Film je bil tako kontroverzen, da je italijanska vlada zahtevala sežig vseh negativov filma.
- ONE FLEW OVER THE CUCKOO'S NEST** / 1975, Miloš Forman
Spopad med novim pacientom v psihiatrični ustanovi in sadistično glavno sestro. Konec vas bo šokiral.
- THE ELEPHANT MAN** / 1980, David Lynch
Čustven pogled na deformiranega človeka, ki ga razstavlja v cirkusu kot pošast. Hrepenenje po človečnosti in sprejetju še nikoli ni bilo tako ganljivo.
- BRIEF ENCOUNTER** / 1945, David Lean
- HABLE CON ELLA** / 2002, Pedro Almodóvar
- RAGING BULL** / 1980, Martin Scorsese
Če vas podatek, da gre za najboljši film Scorsesejeve in De Nirove kariere ne prepriča, potem si raje poglejte Freddy Got Fingered (2011).
- IRRÉVERSIBLE** / 2002, Gaspar Noé
Če ste mislili, da ste videli že vse, potem vas čaka presenečenje. Za ljudi z dobrim želodcem.
- HAPPINESS** / 1998, Todd Solondz
Če vas Irreversible ni dovolj šokiral vas pa ta film zagotovo bo.
- THE SOCIAL NETWORK** / 2010, David Fincher
Kritičen pogled na ustanovitev Facebooka in posledične pravne tožbe in izdajstva med soustanovitelji. Mojstrovina tempa in iskrih dialogov.

Rokodelski kotiček

BESEDILO: BRANKA BIZJAN, FOTOGRAFIJE: ČLANI DRUŠTVA

Poletje se je prevesilo v jesen, »korona čas« se nadaljuje in prilagajati se moramo ukrepom, ki jih sprejemajo odgovorni, da prebrodimo epidemijo. Rokodelci Moravske doline se držimo ukrepov in v skladu z njimi delamo po programu, ki smo si ga zastavili za leto 2020. **V sklopu LAS projekta »Od tradicionalnih spretnosti do sodobnih ruralnih turističnih produktov«, ki ga podpira Evropski kmetijski sklad za razvoj podeželja,** smo izvedli zadnjo delavnico izdelave darilnih škatlic, drobnih daril in voščilnic, namenjena je bila starejšim, upokojencem in invalidov. Delavnico smo izpeljali na prostem ob Planinskem domu, 29. septembra 2020, udeleženci pa so bili s svojimi izdelki zelo zadovoljni.

Prvi četrtek v septembru smo začeli z jesenskimi delavnicami v društvu. Izdelovali smo barvite ogrlice iz starih koledarjev. Žal so ponovno zaostrene razmere zaprle naše delavnice, pa vendar jih rokodelci nadaljujemo doma. Vodje delavnic pošiljajo navodila za izdelavo, ki jih po potrebi razložimo po telefonu ali skype-u. Izdelke, ki jih naši člani in članice izdelujejo doma, objavljamo na naši FB strani.

Časom prilagojene razstave

Nadaljujemo tudi z razstavami, sicer v drugačnih oblikah, saj je združevanje ljudi omejeno. **Razstava polstenih izdelkov Vlaste Lukek je od 1. do 31. oktobra 2020 v Knjižnici Otona Župančiča v Ljubljani.** Vlasta je izdelala polstene jopice, bluže, šale, klobuke, copate, ki so razstavljeni v vitrini knjižnice. Če vas pot zanese v Ljubljano, vljudno vabljeni, da si razstavo ogledate. Kot že nekaj let smo rokodelke naredile rožnate šale, s katerimi ovijamo drevesa v Moravčah in z njimi osveščamo ženske na preventivno pregledovanje dojk, saj vsako leto zboli okoli 1300 žensk, od tega jih kar 300 umre. Letos so nam pomagali ovijati drevesa župan dr. Milan Balažič, evropska poslanka Ljudmila Novak in moravški župnik Kancijan Čižman. Vsem se zahvaljujemo za sodelovanje.

Na razpis za pridobitev **Znaka kakovosti srca Slovenije** se je prijavil naš rokodelec **Sebastjan Zajc** in pridobil certifikat za svoje lesene metuljčke. Čestitamo Sebastjan!

Fotografije povedo več kot besede, zato si vzemite čas za ogled tu in na naši FB strani.

Evropski kmetijski sklad za razvoj podeželja: Evropa investira v podeželje

Praznik nogometa v Moravčah

BESEDILO in FOTOGRAFIJA: TONI BRODAR

Sredi septembra so na svoj račun prišli vsi prijatelji nogometa, ki so lahko obiskali moravško igrišče, kjer se je odvil poseben dan nogometa. Poskrbeli so za najmlajše, ki so se lahko skozi igro spoznali z žogo in ostalim, kar prinaša najpomembnejša postranska stvar na svetu. Da ni bilo niti za trenutek dolgčas, so poskrbeli naši animatorji, vreme je opravilo svoje delo izvrstno, tako da je hladni sladki priboljšek še bolj teknil. Za priboljške pa so v zadnjem mesecu skrbele tudi ekipe NK Termit Moravče, ki so puščale svoje sledi na igriščih, nekatere malo bolj, spet druge nekoliko manj uspešno.

Vsega po malem ...

Člani so doma nesrečno izgubili srečanje proti ekipi Kresnic, spet je odločal en sam zadetek, ki je bil nato usoden tudi na gostovanju v prestolnici pri moštvu Arne Tabor 69. Potem pa je sledil dvojni spored s trboveljskim Rudarjem, ki je pustil nekaj več zadovoljstva. Že na pokalnem srečanju v Zasavju so naši nogometaši v nekoliko spremenjeni zasedbi pustili zelo dober vtis, tako da pretiranega razočaranja ni bilo čutiti po izpadu iz tekmovaljanja, do katerega je prišlo šele po izvajanju enajstmetrovk. (Redni del srečanja se je končal z 2 : 2.)

Še večja zavzetost pa je našo ekipo krasila tam, kjer to največ šteje, na domačem igrišču. Dva dogodka je predvsem potrebno izpostaviti. Najprej borbeno akcijo, po kateri je v 25. minuti padel edini zadetek na srečanju, Rok Prestor je zadel za sladkih 1 : 0, nato pa odlično posredovanje vratarja Vidergarja, ki je dobro minuto pred koncem srečanja ubranil strel z bele točke. Tako je prvič v sodobni zgodovini Rudar položil orožje pred moravško ekipo, kar nas lahko navdaja z optimizmom za naprej. V oktobru ekipa igra doma s Kolpo in Interblockom ter gostuje pri Svobodi Kisovec, Slovanu in Ivančni Gorici, tako da jim izzivov ne bo manjkalo.

Pomembno delo z mladimi

Tudi mladinci so pokazali velik napredek, ne glede na to da trener ekipe ne razpolaga s širokim kadrom. Po dveh porazih so bili za vloženi trud nagrajeni s sijajno zmago na domači tekmi proti Zagorju in so dokazali, da so lahko nevarni vsakomur, še posebej s pravim in jasnim pristopom. Ekipa starejših dečkov (U 15) je v zadnjem obdobju odigrala le dve srečanja, po nekoliko hujšem porazu pri Arne Taboru 69 so se lahko končno razveselili tudi zgodovinske prve zmage za selekcijo v prvi ligi. S 3:0 so bili prepričljivo boljši od ekipe Dlan Logatec. Žal na prve točke še čakajo v vrstah mlajših dečkov (U 13), a pustimo jim čas, da se uigrajo, že na zadnjem srečanju proti Kolpi v gosteh

so bili do zadnjih nekaj minut pred koncem še v igri tudi za zmago, potem pa jim je nekoliko zmanjkalo moči in športne sreče.

Sploh prve tekme je odigrala novo sestavljena selekcija najstarejših cicibanov (U 11). Najprej so se podali v Dragomer, potem pa doma gostili Mirno. V njihovi skupini je skupaj 7 ekip, tako da jih čaka vsaj 12 tekem v sezoni. Desetletniki so v svoji skupini med 8 ekipami, do tega zapisa pa so odigrali 3 tekme, gostovali so pri Dolomitih in Šmartnem ter doma zaigrali proti Komendi. Za še mlajši selekciji NK Termit Moravče velja kot v preteklosti, da se bosta udeleževali turnirjev. Ekipa U 9 se druži z ekipami Jezera Medvode, Dob Domžale in Črnuče, prva dva kluba so že obiskali na septembrskih turnirjih. Osemletniki pa so imeli možnost začeti sezono doma v Moravčah, kamor so prišle na obisk ekipe Svoboda Kisovec, Vodice in Komenda.

Ženska rekreativna liga

Po številnih nejasnostih se je sezona končno začela tudi v tekmovalnem smislu za naša dekleta. V osmi sezoni ženske rekreativne lige nastopa deset ekip, letošnja sezona pa bo bolj usmerjena na turnirje, kakršen je bil tudi prvi letošnji v Radomljah. Tam se je moravška ekipa srečala s štirimi nasprotnicami in pokazala, da zna biti trd oreh vsakomur, ki jim pride nasproti. Na koncu so vknjižile eno zmago, se enkrat razšle neodločeno in doživele dva minimalna poraza. Da ne bo primanjkovalo tekmovalnega navdiha, bo nekaj ekip igralo tudi klasične tekme. Ko boste brali ta članek, se je v Moravčah že odigrala tekma z ekipo iz Radomelj.

Nesrečna jesen za veterane

Na kratko še o veteranih. Domžale so bile kraj nesrečnega imena, saj so nekega petkovega večera v septembru prekinili leto in pol trajajočo serijo neporaženosti, z zadetkom tik pred koncem srečanja jih je premagal Črni graben z 2:1. Sledila je težko prigarana točka proti Ihanu, potem pa

streznitev v podobi enega najhujših porazov v zadnjih letih, mnogo bolje razpoloženi Radomljani so domačo tekmo dobili z 8:2. A ker napake počnejo tudi drugi, so ekipe še vedno precej poravnane.

Promocija nogometa med šolarji

Od leve proti desni: Lara Klopčič, Tadej Bibič, Sara Pačnik, žoga, Maruša Bajuk, Boštjan Peterka in tri žoge

Morda ste lahko po napisanem opazili, da smo v NK Termit Moravče zelo dejavni, na igrišču deluje vseh enajst selekcij, še vedno pa se lahko klubu tudi sami pridružite, ne glede na starost ali spol. Še en predstavitveni obisk so opravili na OŠ Jurija Vege naša trenerja Boštjan in Tadej, igralki Sara in Maruša ter posebna gostja Lara Klopčič, ki se je od nastopov v moravškem klubu v otroških letih povzpela vse do slovenske članske reprezentance.

Želimo vam prijetne jesenske dni, obiščite nas na družabnih omrežjih ali spletni strani in ostanite zdravi.

Pohodniki Društva upokojencev Moravče

BESEDILO in FOTOGRAFIJA: VOJKA REBOLJ

Pohodi se vršijo na prostem, zato so pohodniki lahko dejavni tudi med epidemijo ob upoštevanju varne razdalje. Vsekakor je dejavnost še kako potrebna za vse, tudi za starejše. Ob zavedanju tega se pohodniki DU odpravijo vsak prvi četrtek in tretji petek na okrog po naši občini.

Oktobrski prvi četrtek so se z avtobusne postaje v Moravčah odpravili na Sv. Miklavž do cerkve. Radi spotoma obiščejo kakšno bližnjo postrežbo, da lažje zmorejo pot nazaj. Tudi tokrat je bila malica dobrodošla. Na koncu pohoda so vsakokrat veseli, da so naredili nekaj zase.

Vsako leto se vsaj enkrat pohodniki društva odpravijo z avtobusom do kate od gor v okolici. Upoštevali predpise in v tem času v avtobusu nosijo maske. Tako pač mora biti. Vsakokrat pa lep kos poti poskusijo prehoditi. Letos je bila dogovorjena destinacija Kal nad Hrastnikom, do koder so se pripeljali.

Nato so se povzpeli do bližnje Mrzlice, kjer so počivali in se naužili sončnega dne. Večina se jih je po počitku odpravila še do oddajnika na Mrzlici. Malo so, kakor se reče, »grizli kolena« v strmino. Razgled na vrhu je poplačal trud. Zaslužno malico so vsi skupaj pojedli v planinski koči. Tudi tokrat so v avtobus za povratek sedli zadovoljni, malo pa tudi utrujeni.

Obisk Zagorjanov

BESEDILO in FOTOGRAFIJA: VOJKA REBOLJ

Izmenjava obiskov med moravškim Društvom upokojencev in zagorskim poteka že dolgo let. Letošnje srečanje je potekalo na Moravškem, a načrtovati se je moralo precej drugače kot običajno. Končna skupna odločitev je srečanje postavila kar na eno mesto za ves dan. Navadno pa so se vozili po raznih zanimivostih v občini. Tokrat je bil to Sv. Miklavž pod cerkvijo.

Pozno jesensko sonce je ne preveč močno, prijazno kukalo na razpored miz in stolov na terasi bližnje gostilne. Stari znanci so si imeli izmenjati veliko zanimivosti, saj se že celo leto niso videli, čeprav tokrat z maskami na obrazih. Za popestritev so poskrbele članice zeliščarske sekcije z manjšo razstavo in besedo o tej zanimivi dejavnosti. S svojimi sladkimi dobrotami so postregle članice domačega društva. Seveda so tudi nazdravili na še dolga leta druženja in da bi ostali zdravi. Kasneje so se povzpeli do cerkve skupaj z gospodom

župnikom Kancijanom Čižmanom, ki se je vabilu prijazno odzval. Skupini je razložil zgodovino cerkve in fresk, ki so še v obnavljanju. Za slovo od Miklavža je skupina do avtobusa še približno 500 metrov hodila. Ob slovesu v Moravčah pa je bilo slišati zadovoljstvo v obeh društvih.

Da bi le ostali zdravi in se še srečevali!

Rožnati oktober - projekt ozaveščanja o raku dojk

BEŠEDILO: OBČINA MORAVČE
FOTOGRAFIJE: OBČINA MORAVČE, SEAD ČURAK

Vznak podpore projektu Rožnati oktober – mesec ozaveščanja o raku dojk je v četrtek, 1. oktobra 2020 župan Občine Moravče dr. Milan Balažič z evropsko poslanko Ljudmilo Novak in moravškimi rokodelkami ovil drevesa pred občinsko stavbo v rožnate pletenine, nastale izpod rok rokodelk. Projekt je podprl tudi župnik Kancijan Čizman, ki je pomagal ovijati drevo pred cerkvijo.

zdravja tako preko ustreznega načrtovanja in izgradnje infrastrukture igralnih površin, parkov, kolesarskih in peš poti, telovadnih in vadbenih športnih prostorov kot tudi preko omogočanja in financiranja programov spodbujanja zdravega življenjskega sloga, vključno s programi telesne dejavnosti za krepitev zdravja, vadbenih programov in športno rekreativnih programov.

Rožnati oktober je svetovni mesec osveščanja o raku dojk, ki je najpogostejša oblika raka pri ženskah. V Sloveniji vsako leto za rakom dojk zbolijo skoraj 1300 žensk in okoli deset moških. Rak dojk je visoko ozdravljiv, če je odkrit dovolj zgodaj. Za zmanjševanje umrljivosti je pomembno predvsem zgodnje odkrivanje bolezni in takojšnje učinkovito ter vsaki bolnici prilagojeno zdravljenje. V združenju Evropa Donna vsako leto oktobra pripravijo številne aktivnosti, s katerimi želijo obeležiti rožnati oktober, osveščati širšo javnost o raku dojk in opozoriti na pomen zdravega načina življenja, zgodnjega odkrivanja in učinkovitega zdravljenja bolezni. Tudi letos so pripravili številne aktivnosti, s katerimi bodo obeležili rožnati oktober. V oktobru, mesecu osveščanja o raku dojk, tako z rožnatimi pleteninami za en mesec ovijajo drevesa po vsej Sloveniji. Lokalne skupnosti imajo ključno vlogo pri omogočanju in spodbujanju zdravega življenjskega sloga in telesne dejavnosti za krepitev

Cepljenje proti sezonski gripi

Obveščamo vas, da smo sredi oktobra pričeli izvajati cepljenje proti sezonski gripi. Za vse osebe, ki imajo urejeno obvezno zdravstveno zavarovanje, je cepljenje brezplačno. Organizirane bodo cepilne ambulante. **Za cepljenje se je potrebno obvezno naročiti, in sicer ponedeljek in petek od 6.30 do 14.00 na telefonsko številko 01 72 45 138.** Naročite se lahko tudi pri svojem osebnem zdravniku.

Cepilne ambulante bodo delovale ob torkih, sredah in četrkih med 12.30 in 20.00 uro v ambulanti posvetovalnice trakta C. Prosimo vas, da se držite določene ure termina oziroma pridete največ 5 minut prej. Otroci bodo cepljenje opravili v ambulanti svojega pediatra. Starši naj otroke naročijo na cepljenje pri izbranem pediatru preko elektronske pošte. O terminu cepljenja vas bo nato kontaktirala medicinska sestra. Otroke starejše od 9 let se lahko naroči tudi v cepilno ambulanto po zgoraj omenjenih terminih.

**Zdravstveni dom
Domžale**

Tudi čebelji pridelki so pomemben vir antioksidantov

BESEDILO in FOTO.: JAVNA SVETOVALNA SLUŽBA V ČEBELARSTVU

Antioksidanti pomagajo zavirati razvoj nekaterih obolenj, zmanjšujejo tveganje za razvoj rakavih obolenj, ateroskleroze, bolezni srca in ožilja, raznih vnetij in artritisa. Izboljšajo delovanje imunskega sistema in preventivno delujejo pred procesi staranja. Redno uživanje rastlinskih antioksidantov zmanjšuje možnost za oksidativne poškodbe celic in s tem za nastanek nekaterih bolezni. Čebelji pridelki so pomemben vir antioksidantov.

Zakaj so pomembni antioksidanti v čebeljih pridelkih?

Cvetni prah vsebuje fenolne spojine, v največji meri flavonoide, ki lahko delujejo kot antioksidanti in so specifični za posamezno rastlinsko vrsto. Študije o antioksidativni učinkovitosti cvetnega prahu kažejo na visoko sposobnost »lovljenja« prostih radikalov. Pomembno je, da uživamo lokalno pridelan in čimbolj svež cvetni prah, saj sušenje in dolgotrajno skladiščenje vplivata na zmanjšanje njegove antioksidativne učinkovitosti. Cvetni prah je primerno dopolnilo vsakdanji prehrani, zaradi nizke energijske vrednosti pa ga lahko uživajo tudi sladkorni bolniki. Uživamo ga lahko samostojno ali v kombinaciji z ostalimi živil.

Propolis vsebuje veliko flavonoidov, ki prispevajo največ k njegovi antioksidativni učinkovitosti. Vsebnost flavonoidov v propolisu je odvisna od rastlinja, kjer so čebele nabrale smole in od časovnega obdobja nabiranja. Propolis se uporablja v zrnih ali v prahu in kot sestavina v številnih izdelkih. Najbolj poznan je propolis v alkoholni ali vodni raztopini. Kot sestavino pa ga dodajajo bombonom, različnim kremam, šamponom, zobnim kremam ... Uporablja se tudi v kombinaciji z ostalimi čebeljimi pridelki. Z njim si pomagamo pri odpravljanju raznih tegob. Uporablja se tudi pri pridelovanju hrane, in sicer za uničevanje rastlinskih zajedavcev.

Med za vsak dan

V vsakdanji prehrani lahko **med** kot naravno živilo služi za dodaten vir antioksidantov, čeprav ne more nadomestiti sadja in zelenjave, ki jih zaužijemo znatno več. Zaradi bogate hranilne sestave je dobro nadomestilo za sladkor. Svež med ima podobno antioksidativno učinkovitost kot nekatero sadje in zelenjava. Vsebnost teh sestavin niha glede na botanično in geografsko poreklo medu. Od

S čebeljimi pridelki do večje odpornosti in boljšega imunskega sistema.

slovenskih medov imajo najvišjo antioksidativno učinkovitost hojevi medovi, sledijo smrekovi, gozdni, kostanjevi, cvetlični, lipovi in nazadnje akacijevi.

Kupujemo kakovosten med!

Pri nakupu medu bodimo pozorni na poreklo in dodatne označbe kakovosti, kot sta zaščitena geografska označba, zaščitena označba porekla, ekološka pridelava, ki predstavljajo dodatno jamstvo, da se kakovost in način pridelave takšnega medu redno spremlja!

Kaj pridobimo z nakupom medu višje kakovosti?

- kontrolirano kakovost,
- znano poreklo,
- zagotovljeno sledljivost.

Prepoznamo ga po evropskih zaščitnih oznakah na nalepki ali prelepki izdelka!

Tudi **matični mleček** vsebuje antioksidante. Matični mleček uživamo dnevno v dveh obrokih, zjutraj in zvečer pred jedjo. Za odrasle je dnevna količina 250–300 mg. Naravni matični mleček vstavimo pod jezik, dražeje in tablete pa lahko pogoltnemo. Uživamo ga 1–2 meseca. Uživanje lahko večkrat ponovimo.

V prihajajočih zimskih dneh naj bodo tudi čebelji pridelki nepogrešljiva živila na vaši jedilni mizi. Po njih povprašajte pri slovenskih čebelarjih!

Izkoristimo prednost bogatega znanja slovenskih čebelarjev in čebelje pridelke kupujemo neposredno pri lokalnih čebelarjih!

Obiščite spletno stran Čebelarске zveze Slovenije:
www.czs.si, www.okusi-med.si
 Ponudnike slovenskih čebeljih pridelkov najdete:
<http://www.slovenskimed.si/Si/>.

Pravilno ravnanje z biološko razgradljivimi odpadki

BESEDILO in FOTOGRAFIJA: JKP PRODNIK

Biološko razgradljivi odpadki so velika obremenitev za okolje, saj se ob odlaganju iz njih proizvajajo tudi toplogredni plini (kot je metan idr.). Zato veljavni predpisi zapovedujejo ločeno zbiranje teh odpadkov oziroma prepovedujejo mešanje bioloških odpadkov z drugimi komunalnimi odpadki. Kar z drugimi besedami pomeni, da biološki odpadki ne smejo biti prisotni v zabojniku za mešane odpadke (črn zabojnik) niti v zabojniku za embalažo (rumen). Prav tako jih je prepovedano zlivati v odtoke ali metati v stranišče.

Ločevanje je obvezno

Ločevanje je obveza vsakega gospodarstva, izvajalec javne službe pa mora zagotoviti ločeno zbiranje in prevzemanje. Glavni namen ločenega zbiranja biološko razgradljivih odpadkov je zagotoviti najprimernejše in najučinkovitejše nadaljnje ravnanje s tovrstnimi odpadki, da bo obremenitev okolja čim manjša.

Pravilno ločeni biološko razgradljivi odpadki se reciklirajo v kompost.

S hišnim kompostnikom do lastnega komposta

Na območjih, kjer ni predvidenih rjavih posod za zbiranje biološko razgradljivih odpadkov, je potrebno le-te zbirati v kompostniku.

Enako velja tudi za tiste uporabnike, ki se odločijo, da ne želijo imeti rjavega zabojnika in oddajo vlogo za hišno kompostiranje. Pri tem je pomembno, da pravilnik

ustreza predpisom s tega področja.

Med biološko razgradljive odpadke spadajo:

- **kuhinjski odpadki: ostanki hrane, papirnate brisačke, čajne vrečke in kavna usedlina ...**
- **vrtni odpadki: rože, plevel, trava, listje, veje ...**

Ločevanje biološko razgradljivih odpadkov je na območju občin Domžale, Mengeš, Trzin, Lukovica in Moravče urejeno z uporabo rjavih zabojnikov, del uporabnikov, predvsem tistih na bolj ruralnem območju, pa ima ločevanje in odlaganje biološko razgradljivih odpadkov urejeno kot kompostiranje v hišnem kompostniku. Kjer je to izvedljivo, je najbolj priporočljiva kombinacija obeh rešitev.

Zbiranje v rjavih zabojnikih

Vsi ločeno zbrani biološko razgradljivi odpadki, zbrani v okviru javne službe ravnanja z odpadki (na leto se jih na območju občin Domžale, Mengeš, Lukovica, Moravče in Trzin zbere več kot 5000 ton) so predani družbam za ravnanje s tovrstnimi odpadki in v kompostarni predelani v kompost. Tako pridobljen kompost se nato koristno uporabi, na primer za zasajanje površin po gradnji ob avtocestah ipd.

Odvozi vsebine rjavih zabojnikov se v poletnem času izvajajo enkrat tedensko, v zimskem času pa vsakih štirinajst dni. V poletnem obdobju so rjavi zabojniki enkrat na mesec strojno očiščeni. Ob tem velja poudariti, da lahko uporabniki rjavih zabojnikov kadar koli brez dodatnih stroškov pripeljejo v Center za ravnanje z odpadki v Dobu občasno povečane količine zelenega vrtnega odreza.

Odpadki, ki so primerni za kompostiranje:

ZELENI VRTNI ODPAD, zlasti:

- **odpadno vejevje**
- **trava**
- **listje**
- **stara zemlja lončnic**
- **rože**
- **plevel**
- **gnilo sadje**
- **stelja malih rastlinojedih živali**
- **lesni pepel**

KUHINJSKI ODPADKI, zlasti:

- **zelenjavni in sadni odpadki vseh vrst,**
- **jajčne lupine,**
- **kavna usedlina,**
- **filter vrečke,**
- **pokvarjeni prehranski izdelki,**
- **kuhani ostanki hrane,**
- **papirnati robčki in brisače**
- **papirnate vrečke**

Odpadki, ki niso primerni za kompostiranje, so vsi odpadki, ki se v okolju ne razgradijo, poslabšajo kakovost komposta in vsebujejo nevarne snovi: plastika, steklo, kovine, keramika, kosti, maščobe, ostanki tekstila, vsebina vrečk za sesalce, zdravila, oblanci in žagovina obdelanega lesa, mačji in pasji iztrebki, plenice.

S pravilno tehniko kompostiranja dobimo kakovosten kompost

Za postavitev hišnega kompostnika na vrtu izberemo polsenčen ali senčen prostor, zavarovan pred vetrom in lahko dostopen. Hišni kompostnik naj ima neposreden stik s tlemi in naj bo z vseh strani primerno prezračen. Postavimo ga tako, da ne povzroča motenj (npr. smradu) na sosednjih zemljiščih.

Z ločevanjem biološko razgradljivih odpadkov zmanjšujemo negativen vpliv na okolje.

Hišni kompostnik mora imeti neposreden stik s tlemi. Osnovna plast zdrobljenih vej poskrbi za dobro zračenje od spodaj in preprečuje zastajanje vode. Za optimalen razkrojni proces je pomembna zadostna ponudba kisika, ki jo dosežemo tako, da se suhi strukturni material (veje in zeleni obrez) in vlažni nestrukturni material (trava, kuhinjski odpadki) vedno med seboj mešajo. Kuhinjske odpadke in ostanke hrane je potrebno takoj prekriti z listjem, zemljo, travo ali rahlo zagrebati, da preprečimo neprijetne vonjave in ne privabljamo neželenih gostov kot so podgane ali ptiči. V procesu razgradnje, ki poteka pri 50–60°C, mikroorganizmi, bakterije in glive proizvajajo humus in hranilne snovi, za kar pa potrebujejo določeno vlago.

Ob tem velja poudariti, da lahko uporabniki rjavih zabojnikov kadar koli brez dodatnih stroškov pripeljejo v Center za ravnanje z odpadki v Dobu občasno povečane količine zelenega vrtnega odreza.

V času daljše poletne suše je priporočljivo vlaženje kompostnega kupa. Ko je hišni kompostnik poln oziroma po približno pol leta, njegovo vsebino preložimo. S tem ga prezračimo in pospešimo razkroj. Dozorel kompost presejemo s sitom z odprtiniami 15 do 20 mm, preostanek uporabimo za nadaljnji razkroj kot strukturni material.

Kompost je zrel po 6. do 12. mesecih, ko se vsi odpadki spremenijo v rjavo grudičasto prst, ki diši in spominja na dobro gozdno prst. Zanesljivo znamenje, da je proces razgradnje organskih odpadkov končan, pa je tudi, ko se vsi deževniki umaknejo. Zrel kompost presejemo skozi grobo sito. Dele, ki niso razpadli vrnemo v proces razkrajanja, presejan kompost pa uporabimo tako, da ga potresemo po površini zemlje. Nikoli ga ne vkopavamo globoko v zemljo.

Kje lahko uporabimo kompost?

- pri presajanju rož, sadnega drevja in drugih večjih rastlin,
- za mešanje z neuporabljenimi deli zemlje na vrtu,
- kot dodatek k novemu kompostnemu kupu.

Obvestilo o prehodu na zimski urnik praznjenja rjavih zabojnikov

Uporabnike obveščamo, da od 1. novembra do 28. februarja velja zimski urnik odvoza biološko razgradljivih odpadkov, kar pomeni, da se zabojniki praznijo na 14 dni. Natančni urniki so objavljeni na spletni strani www.jkp-prodnik.si.

Več o ločevanju odpadkov in kompostiranju si lahko preberete na spletni strani www.jkp-prodnik.si.

Radodarna narava

BESEDILO in FOTOGRAFIJA:
OBČUDOVALKA NARAVE
IN NJENIH DAROV

Z nedeljskega pohajkovanja po bližnji okolici sem prinesla polne žepe kostanja in fotografijo. Marsikje po naši občini se ponujajo podobni prizori. Letina sadja je bila obilna. To poletje se je v občini postavil spomenik človeku, ki je z umnim sadjarjenjem ublažil lakoto in mnoge ohranil pri življenju. V medijih vidimo, slišimo in beremo o nastajajoči revščini in tudi o bio pridelkih, ki se kupujejo po visoki ceni, kot tudi prehranski dodatki za dopolnilo k nekakovostni hrani. Samoniklo sadje visoke kakovosti ... kaj bo z njim? Kaj bo z nami?

Zgodba o roži sreče

BESEDILO in FOTOGRAFIJE: URŠKA BIRK

Krizantema. Velikocvetna ali drobnocvetna, pisana ali enobarvna, velika ali majhna, lončna ali rezana ... Mnogo jih je. Vsako leto se razvije nova barva, pa vendar je pri nas še vedno veljavno prepričanje, da je to le nagrobna roža. Pa temu ni tako.

Krizantemo vrtnarji sadijo meseca maja. Vse od takrat jo skrbno negujejo in vzgajajo, da zraste v cvetočo jesensko lepoticco, ki jo lahko kupimo v drugi polovici oktobra. Velikocvetne krizanteme potrebujejo še več vrtnarjeve pozornosti, saj jim je pravočasno potrebno 14 dni skrajševati dan in jih spincirati (razredčiti popke). Le tako dobimo prave bunke. Krizantema je trajnica. Predvsem drobnocvetna je bolj odporna na nizke temperature, pa tudi na dež. Mnogo ljudi ne ve, da jo lahko posadi v domači vrt in jih bo s prelepimi cvetovi razveseljevala vsako jesen. V tem času namreč ni velike izbire cvetočih trajnic. Krizantema ali "verna dušnica" nam, kot zadnja velika cvetoča roža v letu, prinaša veselje vse do prvega snega.

Zgodovina govori, da je krizantema v evropski kulturi tradicionalni cvet, s katerim se spomnimo umrlih sorodnikov in prijateljev ter da predstavlja žalovanje, smrt in spomin. Korenine takega dojemanja segajo daleč nazaj v antiko in govorijo o neizpolnjeni ljubezni nimfe Klitije. Ta se je

zaljubila v boga sonca Helija, ki pa mu je bila bolj všeč njena sestra Levkoteja. Ljubosumna Klitija je z obrekovanjem povzročila sestrino smrt, nato pa od gorja zbežala v puščavo. Tam je menda devet dni brez hrane in pijače sedela na golih tleh ter s pogledom nenehno sledila soncu; dokler ni izdihnila. Spremenila se je v rožo, ki se obrača k soncu in mu sledi čez nebo. Seveda takrat ta roža ni bila krizantema z veliki cvetovi, ampak njena skromnejša rumena sorodnica (*Chrysanthemum parthenium* L. Pers.), ki je doma v Evropi. Krizantemi bi tako lahko rekli tudi zlata cvetlica, saj njeno strokovno ime *Chrysanthemum* izvira iz besed »hrysos« (zlato rumen) in »anthemos« (cvet). In res se njeni cvetovi odpirajo proti soncu. Krizantema tudi v krščanstvu predstavlja deviškost in čistost in je zelo zgodaj postala simbol Device Marije. Večinoma je ohranila simboliko žalovanja in smrti, dopolnjeno z motivom mučeniške smrti. Krizantema je namreč eden od simbolov mučencev, ki so umrli za pravo vero. Krizantemi pa rečemo tudi roža sreče in življenja, saj ponekod velja za podobo večnega življenja in obilja.

Vrtnarije imajo pestro izbiro različnih sort krizantem. Že samo pogled na vse te različne cvetove je vreden njihovega obiska. Morda nas bo to tudi prepričalo, da si jo bomo kupili za okras pred hišo oziroma za zasaditev v vrt.

Letošnje leto je že vse od začetka drugačno, naj bo drugačno tudi pri nakupu krizanteme. Vzemimo si čas in kupimo najlepšo in pri nas (v Sloveniji) vzgojeno.

S tem kuponom ob nakupu prejmete 10 % popusta.

Vrtnarija Kocjančič

VAM NUDI PESTER IZBOR KRIZANTEM / DOMAČA VZGOJA

Odprto od 5. 10. 2020 do 31. 10. 2020

Senožeti – Dol pri Ljubljani, ob glavni cesti

POSLOVALNI ČAS

Od ponedeljka do petka od 8.00 do 18.00.

Ob sobotah od 8.00 do 13.00. **Kontakt: 040 194 463**

»Ko roža zasije, tudi vrt zasije.«

Vabljeni!

Samotar iz Moravč – »zadnji jamski človek«

BESEDILO: KRISTINA GALUN, FOTOGRAFIJE: ARHIV KNJIŽNICE DOMŽALE

V času pandemije smo na portalu domzalec.si objavili krajši prispevek o puščavniku, samotarju Janezu Mlinarju, ki je nekje v letih od 1930 do 1933 živel v votlini, oziroma Lovrišnikovi jami v Pečah pri Moravčah.

Samotarja so imeli domačini radi, čeprav je bil človek čudaških navad. Oba rova jame je uporabljajal za shrambo. Odstranil je tudi sedimente v sprednjem delu zgornjega rova. Na starih fotografijah, katerih avtor je Peter Naglič, se opazi, da je imel vrt, blizu so mu bile tudi rože in zelišča. Živel je z naravo, rad je imel živali. Po pripovedovanju domačinov je ponoči, posebno ob mlaju, v votlini pel psalme in opravljal nekakšne obrede. Bil je molčeč, a prijazen in hvaležen za vso pomoč, ki so mu jo nudili domačini. Vest o njegovi smrti je bila leta 1933 celo objavljena v takratnem časopisu Domovina, kjer je pisalo tudi, da je samotar obiskal Sveto deželo in da naj bi o svojem življenju napisal knjigo. Večino fotografij nam je priskrbel Matjaž Šporar, vnuk Petra Nagliča. Naglič se je rodil 26. junija 1883 v Šmarci pri Kamniku v družini, ki se je že dve generaciji ukvarjala s ščetarsko obrtjo. Tudi sam se je v Gradcu izsolal za ščetarskega mojstra. Po očetovi smrti leta 1922 sta skupaj z bratom Karlom prevzela obrt in podjetje preimenovala v Tovarna Brata Naglič. Bil je vsestranski človek, ki se je udejstvoval na različnih področjih. Zanimalo ga je vse, kar je dišalo po tehniki, predvsem pa je bila njegov največji hobi in strast fotografija, ki ji je posvetil največ svojega prostega časa. Vnuk Matjaž nam je tako posredoval tudi številne izjemne fotografije Limbarske gore, saj je bil Naglič zelo veren človek, ki se je udeleževal številnih romanj. Zgodbo in fotografije Limbarske gore bomo pripravili v kratkem.

Eno od objavljenih razglednic hrani Knjižnica Domžale, drugo nam je priskrbel gospa Marija Brvar iz Peč, za kar se iskreno zahvaljujemo.

Odziv na zgodbo je bil izjemen, zato smo jo sedaj v celoti objavili na spletnem portalu Kamra. Vse, kar nam je uspelo izvedeti ali prebrati, smo zbrali skupaj in objavili, dodali pa tudi nekaj zanimivosti o Pečah pri Moravčah, kjer se nahaja votlina, ki skriva še mnoge zanimive zgodbe. Malokdo razen domačinov ve, da so v Pečah nekdanje kopali peški apnenec. V starih časih so iz črnega kamna, okrašenega z belimi kalcitnimi žilami, klesali portalne okvire in druge izdelke, ki so kasneje tonili v pozabo. Na širšem območju Slovenije poznamo piramidi na starem

Vhod v podzemeljski grad in bivališče samotarja

ljubeljskem prehodu. Peški apnenec so uporabili tudi pri gradnji zasavske železnice. Železniški most in predor v Pogoniku ter veliko nasipa je iz peškega apnenca.

Zgodba o puščavniku Janezu Mlinarju ima kup skrivnosti. Kar o njem vemo, so v glavnem pripovedovali domačini, tako da ne moremo trditi, da je vse, kar je zapisano tudi povsem resnično. A na srečo obstajajo fotografije, pripovedi domačinov in vest o njegovi smrti, kar nam da vedeti, da je glas o njem segel mnogo dlje od naših krajev.

V Knjižnici Domžale se zavedamo pomembnosti ohranjanja zgodb za vse generacije, ki še prihajajo, poleg tega so zgodbe naš skupni spomin in identiteta, zgodbe so tiste, ki nas povezujejo. Vse to in še mnoge druge zanimivosti in fotografije najdete v zgodbi o puščavniku, na povezavi <https://www.kamra.si/digitalne-zbirke/item/samotar-iz-moravc-zadnji-jamski-clovek.html>

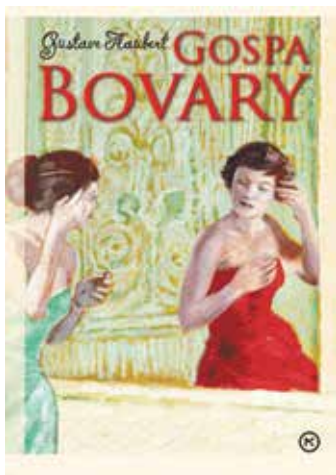
Toplo vabljeni k branju in delitvi zgodbe med prijatelje in znance. Vse dobro vam želimo.

O Janezu Mlinarju, ki je nekaj let živel kot samotar v Lovrišnikovi jami pri Pečah, je bil v majski številki Novic iz Moravske doline leta 2000 objavljen kratek zapis, katerega avtor je bil Rado Kokalj. (opomba urednice)

Ko zadiši po knjigi

BESEDILA ZBIRA: MAG. KATARINA PETERC

Bralci bralnih skupin Krajevne knjižnice Daneta Zajca vam priporočajo v branje naslednje knjige:

Gustave Flaubert Gospa Bovary

BV septembru se je prvič po poletnem oddihu srečala tudi bralna skupina Drevored besed. Odločile smo se za malo drzno potezo in si za knjigo izbrale klasiko francoske literature – Gospo Bovary. Knjigo, zaradi katere je imel Flaubert celo težave na sodišču, saj je bila za tisti čas (sredina 19. stol.) izredno pohujšljiva. Dovolil si je namreč prikazati čustveno žensko, ki si želi veliko več, kot ji nudi zakon. Noče biti samo ljubeča mati, žena, gospodinja in neskončno hvaležna možu, ker jo preživlja. Ker čuti težo zakona in takratnih pričakovanj, se brez pomislekov spusti v koketiranje in prevara moža. S tem pa podira družbeno moralo.

Zgodba govori o mladi Emmi, ki se dolgočasi na francoskem podeželju, se poroči s Charlesom Bovaryjem, ki je sicer dosegel poklic zdravnika, ker pa je odraščal v slabih družinskih odnosih, sam ni znal dati svoji ženi tega, kar si je želela in pričakovala. Ko v njen svet nenadoma stopi blišč zabav bogatih, jo požene v silno hrepenenje, da bi tudi sama našla svoje mesto v svetu, kamor bi pravzaprav lahko spadala, če bi njen mož ne bil tako hitro zadovoljen s tem, kar ima. Od tega spoznanja dalje Emma samo še drvi v nesrečo. Postane mati, pa ne ve, kaj naj z otrokom počne in ga da v rejo, sama pa si najde ljubimca in se znajde v silni

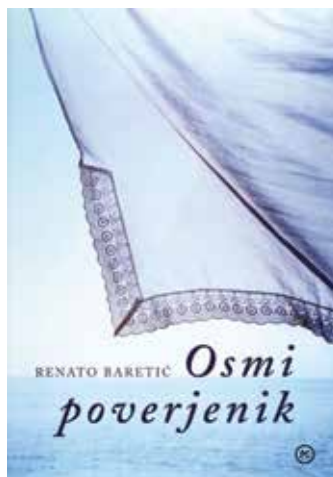
razdvojenosti. Zakon jo duši in moža komaj še prenaša. Ko pa se še Charlesu primeri usodna napaka pri zdravljenju, se svet v celoti sesuje.

Skoraj vse smo omenjeno knjigo prebrale že pred desetletji, v času srednje šole ali kakšno leto kasneje. Ker se zgodba bralca zelo dotakne, je bila seveda glavna tema pogovora, kako smo zgodbo doživljale takrat, ko smo imele še vse pred seboj in tudi same iskale neko veliko, strastno, globoko in večno ljubezen. Za seboj pa tudi prva najstniška razočaranja, ki se jih sedaj spominjamo z nasmehom, takrat pa je to bila katastrofa svetovnih razsežnosti ... Po teh prvih vtisih, ki so imeli skupno ugotovitev, da je zgodba čisto drugače zaživela pred nami, smo se spustile tudi v analizo značaja glavne junakinje Emme, njene dokaj egoistične drže, pa medlega značaja njenega moža in tudi ostalih junakov. Debata se je razvnela, sem in tja pa smo se poglobile vsaka v svoje spomine in podelile lastne izkušnje ali izkušnje znancev. Čeprav nas je v začetku razjedal dvom, kaj naj počnemo s knjigo, ki smo jo že prebrale in smo se spomnile vsebine vsaj v grobih odtenkih, se je na koncu izkazalo, da je bila to prav posebna izkušnja, ki jo bo morda katera zase še ponovila. Zase vem, da jo bom.

Darka Hlaj,
Bralni klub Drevored besed

Renato Baretič Osmi poverjenik

Septembra je tekla beseda o knjigi hrvaškega pisatelja in kolumnista Renata Baretiča z naslovom Osmi poverjenik. Gre za roman iz aktualnega političnega življenja - ozadje zgodb, ki polnijo vsakodnevno časopisje. Roman opisuje zgodbo in razvoj mladega ambicioznega politika, ki mu spodsrsne na poligonu spletk boja za oblast. Konča ravno tam, kjer si ne bi želel niti v najhujši nočni mori: na najmanjšem naseljenem otoku iz križank, kjer se je življenje že kdove kdaj ustavilo; ki je tako

zelo odmaknjen od civilizacije, da še goriva ne zadostuje za pot nazaj; kjer informacijska tehnologija nima česa početi. Junak se je prisiljen znati brez prijateljev in vsakršne komunikacije z ostalim svetom med ljudmi, ki govorijo nenavadno narečje, v stanovanju, kjer ni niti pravega stranišča. Njegovo življenje se obrne na glavo, pri tem pa mu vendarle zvesto stoji ob strani eden redkih mladih prebivalcev otoka, ki mu služi kot prevajalec in njegov osebni »oprodca«. Zgodba na prvi pogled res spominja na Don Kihota, ki se trudi organizirati volitve med za politiko popolnoma nezainteresiranimi starejšimi otočani, kar je enako nemogoče kot boj z mlino na veter. Zgodba spretno krmari med zanimivimi liki, ki jih spoznavamo prek sočnih dialogov in konča s spoznanjem, kaj je pravzaprav tisto, za kar se je v življenju resnično vredno truditi in graditi.

Zdenka Habjanič Lazarevič,
Bralni klub Bralne lučke

Haruki Murakami O čem govorim, ko govorim o teku

Očem govorim, ko govorim o teku je naslov romana, ki so ga člani moškega bralnega krožka B'K Knjižnice Moravče prebirali ob koncu poletja. Avtor romana je napisal avtobiografski roman, za katerega pravi, da je »neke vrste spomin«. Avtor opisuje

svoje vsakodnevno življenje, ki ga zaznamuje trening teka na dolge proge. Za začetek preteče maraton v Grčiji, od Aten do Maratona, se preseli trenirat na Havaje, gre na Japonsko in nato v Ameriko. Udeleži se različnih maratonov po svetu. Poskusi tudi s triatlonom.

Po sedemletnem delu v njegovem baru je Haruki Murakami pričel pisati, o pisanju naj bi se največ naučil med vsakodnevni tek, ki ga spremlja poslušanje rocka in džeza. Pisatelj pravi, da je najpomembnejša lastnost pisatelja njegova nadarjenost, kar niti ni čudno, saj sta bila njegova starša učitelja japonske literature. Pristop k teku maratona in udeležba na triatlonu je profesionalen in pisec pravi: »Nisem človek, samo preprost stroj sem.« Med tekom ta stavek sam sebi ponavlja, ko premaguje dolge kilometre maratona in s tem v zvezi napore organizma. Haruki Murakami je plodovit pisatelj, saj je napisal več kot trinajst romanov, nekaj zbirk kratkih zgodb, potopisov in esejev ter dokumentarno delo o grozljivem napadu verske sekte s sarinom na tokijski sistem podzemne železnice.

Člani bralne skupine B'K so se na zadnjem srečanju že dogovorili o novi knjigi, ki jo bodo prebrali in se o njej pogovorili v mesecu oktobru. Na vrsti je delo uspešnega slovenskega pisatelja Draga Jančarja Galjot.

Milan Brodar,
Bralni klub B'K

Športna bralna značka

Kbranju vabimo vse člane knjižnice, **starejše od 15 let**. Lahko sodelujejo v Knjižnici Domžale in v krajevnih knjižnicah. Seznam priporočenih knjig je dosegljiv na spletni strani Knjižnice Domžale.

Bralci, ki bodo prebrali 3 knjige s seznama ter oddali izpolnjeno zloženko, bodo prejeli priznanje in simbolične nagrade.

Nekaj izžrebancev bo prejelo lepe nagrade, ki jih bo prispevala Hiša na travniku - hiša športa, zdravja in dobrega počutja iz Doba pri Domžalah.

Brali bomo **od 23. septembra 2020 do 30. aprila 2021**, maja pa sledi zaključek s podelitvijo nagrad in priznanj.

Želimo vam veliko bralnih in športnih užitkov in seveda veliko zdravja.

Okusimo besedo

Okusimo besedo je bralna značka za odrasle, namenjena spodbujanju in uveljavljanju branja in bralne kulture. Kriterija pri izboru literature za bralno značko sta predvsem kakovost besedila in aktualnost gradiva, ki zajema različne žanre, stroko in leposlovje. Knjige so prosto dostopne in na razpolago tudi bralcem, ki v projektu ne sodelujejo aktivno. Seznam priporočenih knjig je dosegljiv na spletni strani Knjižnice Domžale.

Posebej vabimo k branju elektronskih knjig, ki so na seznamu posebej označene, in oddaji obrazca v elektronski obliki. Za udobnejše branje si lahko pri nas izposodite bralnike.

Dan slovenskega športa - 23. september

BESEDILO in FOTOGRAFIJA: UČITELJI ŠPORTNE VZGOJE

Vsredo, 23. 9. 2020, je bil prav poseben dan. Slovenci smo dobili poleg kulturnih, verskih in političnih državnih dni tudi 1. državni praznik, ki nas združuje v športu.

To je dan slovenskega športa, ki je posvečen zavedanju pomembnosti telesne dejavnosti za zdravje vsakega državljana, ob katerem se še posebej izpostavi šport in športno kulturo nasploh.

Slovenci smo športni narod, kar potrjujejo tudi zadnji rezultati naših kolesarjev in vrhunskih športnikov, kjer se cel svet čudi rezultatom malega dvomilijonskega naroda.

Zato imamo polna šolska igrišča, zapolnjene gorske in hribovske kočice ter polne športne dvorane in fitness centre po celi državi.

Redna telesna dejavnost je izjemnega pomena za zdravje, ki je skupaj z duševnim zdravjem najpomembnejša sestavina zdravega življenjskega sloga.

Tega se dobro zavedamo, zato smo se na OŠ Jurija Vege med aktivnim odmorom zbrali na športnem igrišču in na dvorišču pred šolo, kjer smo igrali športne igre (odbojka sedmi, osmi in deveti razred in med dvema ognjema četrti, peti in šesti razred). **ŠPORT SMO MI!**

Evropski dan jezikov na naši šoli

BESEDILO: UČITELJI ANGLEŠČINE IN NEMŠČINE,
FOTOGRAFIJE: ZDENKA WICHER in TADEJA OCEPEK

Učenci so se tudi pomerili v priljubljenem tekmovalnem kvizu Kahoot na temo dneva jezikov. Prav je, da vsako leto obeležimo ta dan in se zavemo velike jezikovne pestrosti v Evropi in svetu, ki nas lahko bogati, spomni na velik pomen učenja tujih jezikov in obenem navda s spoštovanjem do vseh različnih kultur in jezikov.

Tudi letos smo na naši šoli obeležili evropski dan jezikov, ki se ga spomnimo vsako leto 26. septembra. Če smo imeli lani lahko še tujegovoreče goste, smo se letos odločili za drugačno obeležje.

V petem razredu so se učenci z učiteljico angleščine pogovorili, kaj pomeni dan jezikov in si ogledali kratek enominutni video, ki prikazuje ljudi različnih držav, kako govorijo v svojem jeziku ali podajo kak znan rek iz njihove države. Po koncu so omenili nove besede. V višjih razredih so si učenci ogledali dva kratka filma na temo Evrope, evropske raznolikosti in barvitosti, z bolj zahtevnim besediščem, niso manjkale fraze in besede s prenesenim pomenom.

Pri izbirnem predmetu nemščina so učenci polepšali šolsko dvorišče z risanjem s kredami. Narisali so zastave evropskih držav in dopisali pozdrave v različnih jezikih, ki so jih učenci lahko prebrali že zjutraj, pred prihodom v šolo. V drugi polovici tedna nam je načrte prekrižalo vreme, zato so omenjene aktivnosti izvajali v učilnici, čas pa so si krajšali s poslušanjem pesmi v nemškem jeziku. Pri predmetu geografija so se pogovorili o jezikovni pestrosti v Evropi in si pogledali, kako določene besede izgovarjajo v različnih jezikih ter izvedli jezikovni kviz.

Pogovorili smo se o vlogi manjšinskih jezikov in skrbi za materni jezik. Pri dodatnem pouku v šestem razredu so učenci z učiteljico opremili oglasno desko v učilnici angleščine s frazami v različnih jezikih (I love you, Hallo) Pri dodatnem pouku v sedmem razredu so izvedli tekmovanje v 'lomilcih jezikov' (*tongue twisters*), in sicer v angleškem in nemškem jeziku.

Učenci so tudi opremili pano na stopnišču z zanimivostmi o jezikih, na vitrine v 1. nadstropju pa obesili plakate o oglašanju različnih živali v različnih jezikih.

Poziv občanom –

EX TEMPORE

BESEDILO:
INGE IVARTNIK,
vodja ex tempora

Letošnje šolsko leto OŠ Jurija Vege organizira jubilejni 25.

EX TEMPORE! Tema za likovno ustvarjanje je stavbna kulturna dediščina. Novost in posebnost letošnjega ex tempora je, da bomo poleg slike dodali še fotografijo ali razglednico naslikanega objekta.

Občane prosimo za razglednice ali fotografije s staro stavbno dediščino. Nekaj motivov z razglednic in fotografij bomo v maju 2021 naslikali, vse skupaj pa bomo razstavili oz. naredili e-knjigo. Vsako fotografijo ali razglednico, ki jo pošljete, opremite s kratkim opisom, kaj je ta stavba ali objekt na razglednici, njeno namembnost oz. uporabnost in kje stoji oz. je stala. Fotografije oziroma razglednice lahko pošljete tudi skenirane po elektronski pošti. Gradivo, ki ga bomo prejeli v fizični obliki ne bomo vračali, pač pa ga bomo hranili v šolskem arhivu.

**Hvala vsem,
ki se boste
odzvali!**

5. oktober – svetovni dan učiteljev

BESEDILO: BERNARDA MAL

*Najvišja umetnost učitelja je prebuditi veselje do ustvarjalnega izražanja in znanja.
(Albert Einstein)*

*Pomembneje je, kakšen je učitelj, kot tisto, kar poučuje.
(Karl Menninger)*

*S spoštovanjem se oziramo na naše sijajne učitelje, s hvaležnostjo pa na tiste, ki so se dotaknili naših človeških čustev. Kurikulum je nujnost, toda toplina je življenjsko potrebna rožam in otrokovi duši za njuno rast.
(Carl Gustav Jung)*

Ob letošnjem dnevu učiteljev sem svoj dnevni odmerek samotne hoje povečala in se prepustila mislim in razmišljanju o svojem poklicu, ki to sploh ni. Ko sprejmeš svoje poslanstvo učitelja, si vsak dan oddan za 24 ur, saj se nehote prepuščaš opazovanju, kar je najboljši način za učenje. Učitelj si in se nenehno učiš. Ja, nekaj že iz knjig, predavanj ali izmenjave dobrih praks med kolegi in tudi učenci znajo biti dobri učitelji. Vseživljenjsko učenje je odprtost za napredek in želja znati bolje. Česa moram znati več, da sledim osnovnemu cilju učenja – vsak dan napredovati v razvoju osebnosti in znanja? Vsak dan postajati boljši. Vsak dan prispevati k boljši družbi.

Vpraševalec: In tudi če postanem odličen učitelj, kdo bo vedel za to?

*Odgovor: Ti, tvoji učenci in Bog. Precej pomembno občinstvo.
(iz filma Človek za vse letne čase)*

Učiteljeva naloga že zelo dolgo ni več posredovati informacij, saj do teh dostopamo z nekaj kliki na tipkovnici. Spretnost učenja se skriva v načinih, kako naj kaj opravim, da bo iztržek dober, kako naj sodelujem z drugimi, kaj točno vem in katere informacije še potrebujem.

V življenju smo celovita osebnost z obiljem zadovoljstva, če v zgodnjem obdobju življenja razvijemo odgovornost (to pomeni znati odgovoriti na težave, saj so težave sestavi del življenja), sodelovanje, spoštovanje in sočutje.

Ni boljšega plačila in ni boljšega vira energije, kot je zavedanje, da si kaj opravil dobro ali celo odlično.

Lega kraterja Vega na Luni; 63° E in 45° S (premer 76 km) leži na obrobju Lunine z Zemlje vidne polovice, je težko opazen krater in ga je tudi težko z Zemlje fotografirati.

Zanimiva fotografija naslovne strani spominske fotografije na Vegovem domu, ki jo je naročil Moravški odbor. (vir: *Življenje in svet*, 14, 8. november 1933, str. 559)

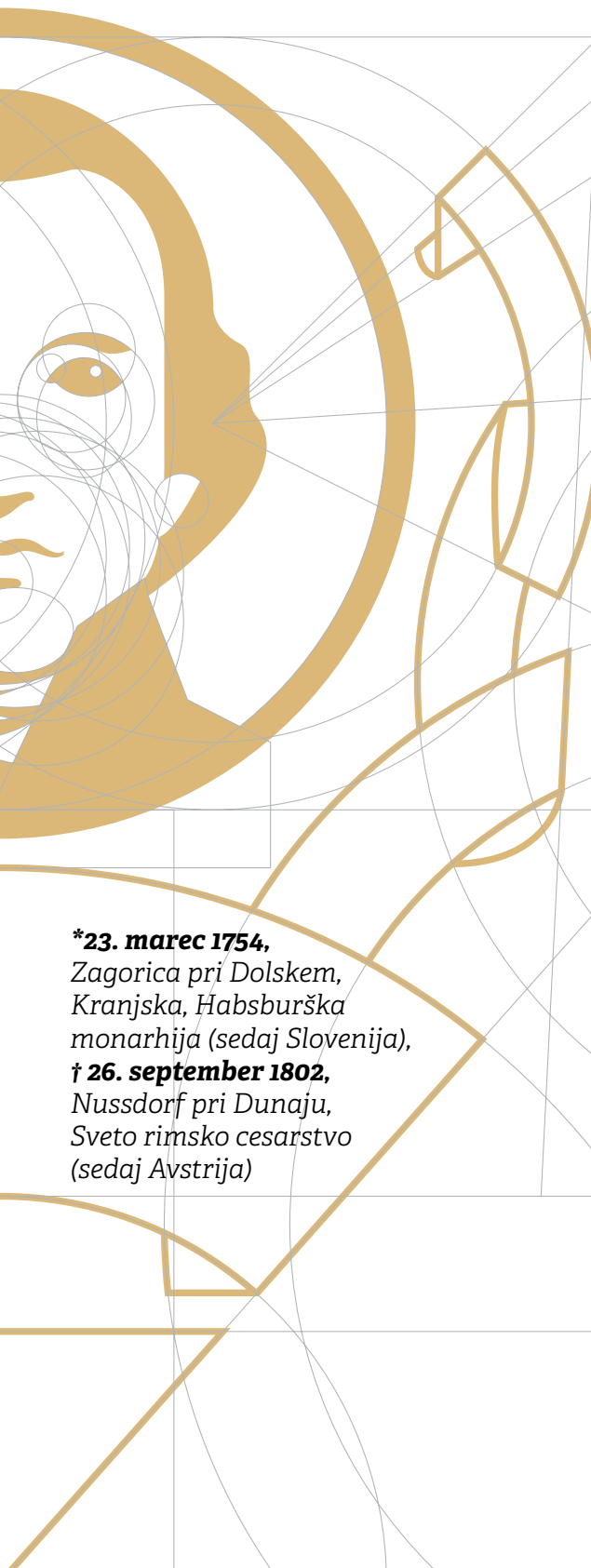
Zbirateljski kovanec izdan ob 250-letnici rojstva Jurija Vege leta 2004

**Baron
Jurij
Bartolomej
Vega**

Znamenite osebnosti iz Moravške doline – nekdanji znanstveniki

BESEDILO: BOGOMIL BRVAR

Nekdanje osebnosti iz Moravške doline, ki so prispevale nova spoznanja različnim znanstvenim vedam in znanstvenim disciplinam, so: Jurij baron Vega, dr. Josip Mal, dr. Jože Lavrič.

*23. marec 1754,
Zagorica pri Dolskem,
Kranjska, Habsburška
monarhija (sedaj Slovenija),
† 26. september 1802,
Nussdorf pri Dunaju,
Sveto rimsko cesarstvo
(sedaj Avstrija)

Jurij baron Vega, znanstvenik, je prispeval temeljno na znanja več znanstvenim vedam. O veličini tega moža, ki je svoj naravni talent odkrivanja novih znanj razvil do najvišje možne ravni, je težko napisati kratko besedilo, po drugi strani pa le z njim lahko začnemo pogovor o nekdanjih znamenitih osebnostih iz Moravške doline.

Življenje Jurija barona Vege, rodil se je 23. marca 1754 v Zagorici pri Dolskem, umrl pa na Dunaju, pokopali pa so ga 28. septembra 1802, je dobro poznano. V tem prispevku smo se omejili samo na kratek oris njegovega znanstvenih dosežkov.

Jurij baron Vega je kot **matematik**, že za časa življenja, slovel predvsem po svojih logaritmovnikih, tako, "da je njegovo drugo delo ostajalo po krivici v ozadju" (v Pisanski, 2006, str. 11). Od 1782 do 1802 so večkrat izšle logaritemsko-trigonometrijske tabele, vsaka izdaja je bila izpopolnjena. Toda kljub slovesu, ki so mu ga prinesle logaritemske tablice, je Vega znan tudi po izračunu števila π na 140 decimalnih mest.

Znamenita so njegova predavanja o matematiki od osnov, uporabne in teoretične geometrije, do integralnega računa, več izdaj.

Posebej moramo omeniti njegovo zanimanje za praštevila. Izračunal jih je do števila 400.031 (v Pisanski, 2006, str. 308). Ker so praštevila pomembna za **kriptografijo**, moramo pripisati Vegov doprinos tudi k tej vedi.

Vega je bil vrhunski teoretični in praktični **balistik**. Njegovo proučevanje balistične krivulje je odličen primer njegove sposobnosti povezovanja teorije s prakso, je primer teoretično-empirične raziskave po standardih, ki veljajo še danes. Balistiko je kot vedo utemeljil na znanstveni osnovi.

Vega je bil **fizik** in **astronom**. Fiziko in astronomijo je obravnaval kot del uporabne matematike. Tako je v znamenitih zvezkih Matematičnih predavanj razložil tudi nekatere probleme iz gravitacije, hidrodinamike in hidrostatične, hidravlike, mehanike trdih teles.

Raziskovalec Vegovega dela na področju astronomije prof. Marijan Prosen, je zapisal: "Jurij Vega je opravil pomembno delo na področju klasične teoretične astronomije, saj je pravzaprav obravnaval vrhunsko astronomsko vsebino za tisti čas" (Prosen, 2005, str. 41). Vega je obravnaval gibanje planetov okrog Sonca, izračunal maso Sonca in planetov in še nekatere druge parametre planetov.

Jurija Vege "srečamo" tudi v geodeziji, meroslovju, časoslovju. Za časa življenja je objavil 17 del s področij matematike, fizike, astronomije, meroslovja in uteži, nekatera dela so izšla v dveh ali treh izdajah. Zelo zanimivi so njegovi uvodi in posvetila.

Vegovi znanstveni dosežki so dosežki človeštva. Je tudi edini Slovenec, katerega ime sega dlje od zemeljske oble, po njem se imenuje krater na Luni.

3.14159265358979323846264338327950288419716939937510582
62862089986280348253421170679821480865132823066470938

π na 140 decimalnih mest

Juriju Vegi v spomin

Juriju Vegi so v Moravčah posvečeni trije spomeniki. Prvi spomenik, ki stoji pred cerkvijo svetega Martina so postavili leta 1906 s prispevki, ki so jih zbirali po vsej Evropi. Avtor doprsnega kipa je kipar Ivan Zajec. Drugi spomenik (patinirana žgana glina) stoji v Osnovni šoli Jurija Vege. Izdelala ga je kiparka Saba Skaberne leta 1997. Tretje spominsko obeležje pa je Občina Moravče posvetila Juriju Vegi letos v obliki upodobljenega kraterja Vega na Luni. Stoji v spominskem parku pred Kulturnim domom v Moravčah. Ob tem obeležju se začanja tudi urejena pot Jurija Vege do njegove rojstne Zagorice v Občini Dol pri Ljubljani.

Banka Slovenije je izdala bankovec za 50 tolarjev z motivom Jurija Vege. V uporabi je bil od leta 1991 do 2007. Zasnoval ga je oblikovalec Miljenko Licul.

Moravska osnovna šola nosi ime po Juriju Vegi in stoji na Vegovi ulici.

Rojstni dan Jurija Vege - 23. marec je občinski praznik Občine Moravče.

Učenci OŠ Jurija Vege se na njegov rojstni dan – 23. marec, pomerijo v znanju o življenju in delu velikega matematika ter se pomerijo v znanju iz matematike.

Razlage:

Astronomija

Znanstvena veda, ki raziskuje – opazuje in razlaga pojave zunaj zemlje – v vesolju.

Balistika

Disciplina matematike in fizike, proučuje gibanje izstrelkov.

Kriptografija

Veda, ki se ukvarja z zaščito informacij, berljive formate zašifrira v neberljive.

Elko Justin, *Jurij Vega*, lesorez, 1933

097494459230781640
4460955058223172

Zgoraj logaritmovnik Thesaurus logarithmorum completus iz leta 1794

Slavni logaritmovniki

Vegovo najpopolnejše in najznamenitejše delo, Veliki desetdecimadni logaritmovnik, je izšel dvojezično (v latinskem in nemškem jeziku) z naslovom: *Thesaurus logarithmorum completus. - Vollständige Sammlung grösserer logarithmisch-trigonometrischer Tafeln* (Leipzig, Weidmann 1794). To je foliant, ki šteje 713 strani, in je veljal ob izidu 9 tolarjev. Avtor ga je dovršil na bojišču v Gornjem Porenju, zato pravi takrat znani matematik A. G. Kästner v recenziji: 'Pri tem delu človek pomisli na Arhimeda iz Sirakuz in si zaželi, da bi matematik in domovina doživela boljšo usodo. Takrat vodilni astronom Lalande je ob izidu dela zapisal: »Delo je pravi zaklad, s katerim je Vega storil znanosti veliko uslugo.« G. S. Klügel pa je v *Mathematisches Wörterbuch* o njem zapisal: »Delo zasluži naslov: Zakladnica vseh logaritmov.« Kakor je razvidno iz glavnega in vzporednega naslova, je Vega izboljšal, na novo uredil, razširil in združil dve pomembni in takrat že redki Vlackovi deli: *Arithmetica Logarithmica* (Gouda, 1628) in *Trigonometria artificialis* (Gouda, 1633). Takrat so imeli v Evropi od teh dveh del le že skrajšane ponatise, znana je večja izdaja Sherwinovih Tabel, ki je izšla v Avignonu. Na drugi strani pa je vse zahtevnejša praksa že pokazala mnoge pomanjkljivosti Vlackovih del, tako zlasti napačno izračunane logaritme in neugodno razporeditev.

Vegovo delo torej ni samo ponatis, ampak sta bila oba izvirnika prej skrbno in temeljito na novo preračunana, kar dokazuje seznam napak, ki jih je Vega našel v obeh Vlackovih delih, in je naveden v predgovoru. Po končanem tisku so celotno delo po posebni metodi ponovno pregledali, na Dunaju, kakor tudi na bojišču, pod avtorjevim vodstvom. Sorazmerno malo odkritih napak tudi kaže na natančnost pri tisku. V delu je nakopičenega veliko gradiva, tako Briggsovi logaritmi naravnih števil od 1 do 100.999 na 10 decimalk in logaritmi trigonometričnih funkcij, tudi na 10 decimalk. Razen tega vsebuje že Wolframovo tabelo naravnih logaritmov praštevil na 48 decimalk in razne druge tabele in zbirke obrazcev.

Vega je vpeljal novosti podobno kakor v prejšnjih dveh sedemdecimadnih logaritmovnikih. Na koncu prvega poglavja je dostavil že logaritme števil od 100.000 do 100.999, v drugem poglavju pa je logaritme trigonometrijskih funkcij razširil na vsako sekundo za prvi dve stopinji, česar Vlack nima. Dodal je precej svojega gradiva, na prvem mestu število π , izračunano na 140 decimalk; ta zapis je nekoliko spremenjen in izboljššan posnetek razprave, ki jo je poslal pet let prej časopisu petrograjske Akademije.

Glavna vira:

Tomaž Pisanski, in drugi, uredniki. 2006. *Jurij baron Vega in njegov čas*, zbornik, Ljubljana: Arhiv Republike Slovenije.

Prosen, Marijan. (2005). *Jurij Vega in astronomija*. Ljubljana: Jutro. Pridobljeno na:

https://jutro.si/media/knjige/7031/pdf/P_-_AS_-_06_-_7031_up6E-1qL.pdf

https://sl.wikipedia.org/wiki/Jurij_Vega

Zapise in zanimivosti
iz Moravške zgodovine
zbira in ureja
g. Bogomil Brvar

V Moravčah in v okolici je naš list zelo razširjen. Med prvimi naročniki, ki so »Domoljuba« dobili v svojo hišo takoj prvo leto, je tudi Anton Gril, ki obhaja letos tudi 50 letnico službovanja kot cerkvenik in grobar pri nadžupnijski cerkvi v Moravčah. Petim župnikom in dekanom je že služil in pri maši je stregel ta čas že 30 moravškim kaplanom. Iz svojega življenja ve povedati mnogo zanimivega. Krstno svečo je prižgal nad 6000 novorojenčkom in pri 1500 porokah je pomagal ženinom in nevestam, da so pravočarno rekli: usodni »da«. Pa tudi žalosten je bil njegov posel, saj je izkopal moravškim župljanom nad 5000 grobov, pri čemer bi ga bilo nekoč skoraj zasulo. Bog daj prijaznemu, postrežljivemu, poštenemu, delovnemu in globoko vernemu Mežnarjevemu očetu še mnogo let doživeti.

Zanimiva statistika, *Domoljub*, 50, 27. oktober 1937, št. 43

— V nedeljo 30. septembra je umrl po daljšem hiranju in pešanju v 86. letu starosti g. Franc Orehek, posestnik in gostilničar v Moravčah. Mož, ki ni poznal razburjenja, je bil znan po svojih obilnih življenjskih skušnjah daleč naokoli. Predvsem je slovela njegova poštenost; ljudje so mu zaupali in iskali pri njem navsveta. Gostilna pri »Kavku« je bila vedno dobro obiskana. Blagi pokojnik je bil odločno naprednega mišljenja. Njegovo življenje je bilo posvečeno umnemu gospodarstvu. Bil je soustanovitelj moravške hranilnice in posojilnice leta 1896, kakor tudi mlekarke zadruge in gasilnega društva, čigar član je ostal do smrti, ter je bil odlikovan s srebrno svetinjo. Blagemu možu ohranimo časten spomin, preostalim pa naše iskreno sožalje!

Spomin na odlično gostilno pri "Kavku", *Domovina*, 17, 4. oktober 1934, št. 40

Kartica Limbarska gora
last: B. Brvar

Na Zarenku, prijaznem hribu blizu Moravč, so pričeli odkrivati tako zvano Osoletovo jamo. Našel jo je pred leti neki možak, ki se je nekoč radovedno sklonil nad odprtino. Pri tem mu je padla v globočino žepna ura. Moža so navezali na vrv ter ga spustili skozi ozko kamnitno žrelo, ki se je nekaj metrov od vhoda začelo širiti v votlino. Kmalu je začutil pod sabo tla, kjer je ležala ura nepokvarjena ter se še ni ustavila, čeprav meri globočina kakih 12 metrov. Moža je iznenadila mračna prestornina z lepim kamenitim obokom. Prišel je do kapnika v obliki rjavega stebriča, toda dalje se mož ni upal, ker se tamkaj rov nagiba v nizino. Naši raziskovalci pa so premagali ovire in prodrli naprej v precejšnje daljave. Našli so v nekem rovu bister studenček, ki izvira izpod skale in izginja v zemeljske razpoke. Ker je zunaj okrog hriba več studencev, je zanimivo, kje prodira ta čudni samotarček na svetlo. Da bi to dognali, so pobarvali vodo, izvira pa menda še niso izsledili. Naleteli so tudi na kapnike, katerih pa bodo — kakor upajo — odkrili še več, kadar bodo vse votline preiskane. To pa je precej težavno, ker so rovi številni in izpeljani tako, da je kaj lahko zaiti. Zdaj se je treba spustiti nizdol in zopet plezati navzgor, zakaj nekateri rovi zevajo visoko nad hodniki. Kakšen bo zaključek raziskovanja, še ne vemo; naši raziskovalci pod vodstvom g. profesorja Berganta in g. dr. Kalende baje ne bodo odnehali, dokler ne pridejo do konca.

Odkrivanje Osoletove jame (desno),
Domovina, 17, 11. oktober 1934, št. 41

Trideset let manevrske strukture narodne zaščite

BESEDILO in FOTOGRAFIJE: JANEZ GREGORIČ, OZVVS DOMŽALE

Začetek oktobra (4.) smo praznovali trideset let Manevrska strukture narodne zaščite (MSNZ). Mnogi pravijo, da je vojna za Slovenijo trajala le deset dni, kar je po eni strani res, a se je potrebno zavedati, da brez organiziranja tajnega projekta MSNZ, ki je več kot leto dni pred osamosvojitveno vojno poskrbel za kadrovske sestavo Teritorialne obrambe (TO) in njihovo oborožitev, se bi stvari odvile bistveno slabše, ali celo neuspešno.

Da je bil projekt MSNZ izredno uspešen priča podatek, da ni bila izdana niti ena sama lokacija tajnih skladišč. Leta 1990, 17. maja, je prišlo do zavrnitve ukaza s strani Republiškega štaba TO o premestitvi orožja in ostale oborožitve iz skladišč TO v vojašnice

JLA. Šestnajst od dvainšestdesetih štabov TO se je uprlo in ni predalo oborožitve. **Ta dogodek je bil povod za vzpostavljanje projekta MSNZ.**

Vodja celotnega projekta MSNZ na področju TO je bil Tone Krkovič, vsaka pokrajina, tako tudi Ljubljana-okolica, pa je imela svojega načelnika. To je bil Vrhničan Elo Rijavec, njegov namestnik Bojan Končan in pomočnik Boris Mikuš.

Glede na kadrovske in druge značilnosti posameznih občin so v vsaki določili dva do tri zaupnike, kar je bil izjemno tajen podatek. V domžalski občini je postal načelnik MSNZ Dominik Grmek, njegov namestnik pa Milan Narat. V drugi polovici leta 1990 je bilo v domžalski občini organizirano večje število tajnih skladišč orožja, streliva in minsko eksplozivnih sredstev.

Nekakšao javka, kamor se je v največji tajnosti (v nočnem času) vozilo orožje, je bila pri Dominiku Grmeku v Domžalah, od tam pa po raznih tajnih skladiščih po celi občini Domžale.

Seznam tajnih skladišč na območju TO Domžale v letu 1990-1991

Karol Anžin
Breznikova 5,
Prelog

Božo Cerar
TVD Partizan,
Dob

Dominik Grmek
Ljubljanska 26,
Domžale

dr. Franc Habe
BF Groblje 3,
Domžale

Janez Hribar
Pod Hribom 6,
Domžale

Stane Kovač
Ljubljanska 112,
Domžale

Janez Pirnat*
Testenova 50,
Mengeš

Marjan Pohlin
Škrjančevo 20,
Radomlje

Franc Semprimožnik
Ulica 2, Homec

Marko Senica
Podrečje 14a,
Domžale

Anton Smrekar*
Sejmiška 3,
Domžale

Marko Trampuž
Zoranina 18,
Mengeš

Tajna skladišča z opremo TO so bila še pri:

Alojzu Pichlerju
(Domžale),
Janezu Steletu
(Dolenje),
Marjanu Veselu
(OŠ Brdo pri Lukovici) in
Martinu Voglarju.

Seznam pripadnikov MSNZ, ki so bili predvsem poveljniki posameznih enot TO leta 1991:

- **Tomaž Blejec**
- **Janez Gregorič**
- **Miran Kralj**
- **Janez Kušar**
- **Franc Lipovšek**
- **Tomo Marc**
- **Jože Narat**
- **Darko Opara**
- **Miran Stopar**
- **Franc Štrukelj**
- **Bogdan Zupan**

Označeni z * so pokojni.

Ob robu obiska Tuska in o vladavini prava v EU

BESEDILO: LJUDMILA NOVAK, poslanka EP

Evropska komisija je predstavila prvo letno poročilo o vladavini prava v vseh članicah Evropske unije (EU). Poročilo temelji na štirih stebrih: pravosodni sistem, boj proti korupciji, pluralizem medijev ter sistem socialnega dialoga. V poročilu so obravnavane vse države članice EU, med njimi tudi Slovenija.

Evropska komisija za Slovenijo med drugim ugotavlja finančno in kadrovske podhranjenost pri Komisiji za preprečevanje korupcije (KPK) in Agenciji za komunikacijska omrežja in storitve (AKOS). Slovenija je v poročilu posebej izpostavljena še zaradi groženj in napadov na novinarje in medijske hiše. Želim si, da bi bila Slovenija v skupini držav, ki so deležne pohval. Očitno pa imamo na nekaterih področjih še kar nekaj izzivov. V Sloveniji imamo težave tudi na področju sodstva, kar nam je vsem jasno. Pri tem gre za sistemske težave, ki niso nove.

Poročilo, kot okvir mehanizma Evropske komisije, je pomemben korak naprej pri varovanju pravic vseh Evropejcev in Evropejke. A v politični skupini EPP v Evropskem parlamentu močno podpiramo še vključitev klavzule o pogojnosti pri črpanju evropskih sredstev iz naslednje večletne finančne perspektive, ki vključuje spoštovanje vladavine prava.

Tudi predsednik Evropske ljudske stranke (EPP) Donald Tusk, ki je v začetku septembra v počastitev 20. obletnice ustanovitve stranke NSi obiskal Slovenijo, to podpira. Kot evropska poslanka in nekdanja predsednica NSi menim, da je bil dvodnevni obisk Tuska v Sloveniji za nas zelo spodbuden, hkrati pa tudi zelo vsebinski in vsestransko koristen.

Dobro je, da imamo na vrhu EPP tako odločnega in prepričanega Evropejca, ki razume izzive tega časa v odnosu do temeljnih vrednot demokracije in vladavine prava. Evropska unija temelji na vrednotah spoštovanja človekovega dostojanstva, svobode, enakopravnosti, pravne države in spoštovanja človekovih pravic. Težnje po rušenju teh vrednot moramo odločno zavrniti. Povsem razumljivo je, da imajo tako države članice EU kot stranke, ki so del EPP, včasih različne interese.

Ko pa so, po Tuskovih besedah, pod udarom temeljne evropske vrednote, kot so svoboda govora, strpnost in vladavina prava, ni več prostora za pogajanja, pač pa moramo narediti vse, da te vrednote ohranimo. Zato se tudi sama zavzemam. Na teh vrednotah stoji ali pade demokracija, s tem pa tudi EU.

Tek na Limbarsko goro
nedelja, 8. november 2020, ob 11. uri

Start: Zalog pri Moravčah; Cilj: Limbarska gora
dolžina proge: 5,1 km; višinska razlika: 395 m

Vabilo je na...
Možna bo zgolj predprijava (na spletni strani limbarskogora.si).
Tam pa...
...nejšimi navodili.

...nebo bo upoštevati ukrepe
...je širjenja širjenja corona virusa.

... zaradi trenutnih razmer v državi si organizator
pridržuje pravico do sprememb.

DKLimbarskaGora

ROTARY Club DOMŽALE

Projekt: tridnevni tabor rejniških družin

HODIM IN POMAGAM

Kako lahko pomagaš/ daruješ/ sodeluješ?

- ob vsakem vzponu na hrib v šparovček vržeš 1 EUR
- pošlješ sms s ključno besedo HIP na 1919 in prispevaš 1 EUR
- nakažeš donacijo na TRR Rotary kluba Domžale št. SI 56 03104 -1012626166

Zakaj?

- ker vsi otroci nimajo možnosti odraščati v svojih matičnih družinah,
- ker cenimo delo in vzgojna prizadevanja rejniških družin,
- ker ima rejništvo na našem območju dolgoletno tradicijo.

Pobudnik projekta: Rotary klub Domžale
Več informacij: - spletna stran kluba <http://www.rcdomzale.si/>
- 041 697 462 (Martina Oražem)

Obdobje: od 1. oktobra 2020 do 31. maja 2021

*Nekje med zvezdami lebdiš,
kjer bolečine več čutiti ni.
Srce bolečine ni več prestalo,
zato je klonilo in obstalo.
Med zvezdice tiho si odšel in tam si srečen,
kjer si zdaj doma.*

V spomin

12. oktobra je minilo eno leto, odkar si za vedno odšel – mož, oče, tast, ata

Anton Medic

Hvala vsem, ki ga obiskujete na njegovem grobu in prižigate svečke v njegov spomin.
Hvala vam.

Družina Medic

*Tiho sedaj si odšel,
kot lepa misel, ki mine
in nam pusti le spomine.*

Zahvala

Svojo življenjsko pot je v 88. letu starosti sklenil naš dragi mož, oče, dedek, brat, stric in tast

Franc Berk,

PO DOMAČE KOKOLOV FRANCE.

Ob izgubi se zahvaljujemo vsem sorodnikom, sosedom in prijateljem za vsa izrečena sožalja, podporo ter prijazne besede.

Hvala vsem za darovano cvetje, sveče in svete maše.

Iskrena hvala gospodu župniku Kancijanu Čižmanu in pevcem.

Hvala tudi vsem, ki ste ga pospremili na njegovi zadnji poti in ga boste ohranjali v lepem spominu.

Domači

Obvestilo o začasni prekinitvi storitve Prostofer

Obveščamo vas, da je storitev Prostofer - prevozi za starejše, od 8. oktobra 2020 začasno prekinjena zaradi epidemioloških razmer ob širjenju novega koronavirusa. Ukrep velja toliko časa, kolikor bo potrebno, oziroma do umiritve razmer.

O ponovni vzpostavitvi prevozov vas bomo obvestili.

PROSTOFER
PROSTOVOLJNI ŠOFER

Osebna zahvala

Včetrtek, 27. avgusta letos, me je na mojo veliko smolo prvič v življenju pičil sršen. Ker imam dokazano alergijo na čebelji pik, si lahko predstavljate, kakšne težave so me doletele. Zato bi se rada javno zahvalila vsem v ZD Moravče in reševalcem ZD Domžale, ki ste mi s svojim znanjem pomagali v tem izredno težkem položaju. Iz srca vsem še enkrat hvala!

Marija Lukati

Zahvala

Družini Alauf, po domače Tinčkovi, iz Besnice pri Ljubljani, nam je ponoči 29. junija letos pogorelo gospodarsko poslopje.

Zahvaljujemo se sorodnikom, prijateljem, posameznikom, ki stanujete v občini Moravče za pomoč pri gradnji novega gospodarskega poslopja, kakor tudi za prostovoljne denarne prispevke in ostalo.

Hvala še enkrat za vse, kar ste naredili za nas, ter nas niste pustili same v tej težki življenjski stiski.

**Družina Alauf,
Tinčkovi iz Besnice**

Občina Moravče

t: 01 72 47 140 / f: 01 72 31 035
 Ponedeljek: 8.00 - 10.30
 in 11.00 - 15.00
 Sreda: 8.00 - 12.00 in 13.00 - 17.00
 Petek: 8.00 - 10.30 in 11.00 - 13.00

Karitas

Tretji četrtek v mesecu: 17.45 - 18.45

Rdeči križ

g: 031 291 564
 Prvi ponedeljek v mesecu:
 17.00 - 19.00

Župnijski urad

t: 01 72 31 055
 Ponedeljek in petek: 9.00 - 10.00
 in 16.00 - 18.00

Pošta

t: 030 718 533
 Ponedeljek, sreda, petek:
 9.00 - 12.00 in 13.00 - 16.00
 Torek, četrtek: 9.00 - 11.00
 in 15.00 - 18.00
 Sobota: Zaprto

Policijska pisarna

Ponedeljek: 16.00 - 18.00
 Petek: 8.00 - 10.00
 Zadnje nedeljo v mesecu:
 8.00 - 10.00

Osnovna šola Jurija Vege

t: 01 72 31 003 in 01 72 31 210
 www.osmoravce.si
 Od ponedeljka do petka: 7.00 - 15.00

Vrtec

t: 01 72 31 227
 Od ponedeljka do petka: 7.00 - 15.00

Podružnična osnovna šola Vrhpolje

t: 01 72 31 233
 Od ponedeljka do petka: 7.00 - 15.00

Zavod za gozdove

Revir Moravče, Vegova 7
 g: 041 657 223

Gasilska zveza Moravče

t: 01 72 31 234
 24-urna dežurna služba
 na telefonu 112

Knjižnica Daneta Zajca

t: 01 72 31 359
 Pon. in pet. zaprto
 Torek in četrtek: 13.00 - 19.00
 Sreda: 7.00 - 9.00 in 11.00 - 14.00
 Sobota: 9.00 - 12.00

Ambulanta splošne medicine

t: 01 72 31 008
 Ponedeljek in sreda: 12.30 - 19.30
 (sprejem do 18.00)
 Torek, četrtek, petek: 7.00 - 14.00

Ambulanta za otroke in mladino

t: 01 72 32 943
 Ponedeljek in sreda: 13.00 - 20.00
 Torek: 7.00 - 14.00 (ambulanta),
 10.30 - 14.00 (posvetovalnica)
 Četrtek: 7.00 - 14.00 (ambulanta)
 8.30 - 11.00 (sis. pregledi),
 Petek: 7.00 - 14.00 (ambulanta)
 8.00 - 11.00 (ambulanta)

Diagnostični laboratorij

Ponedeljek in sreda: 12.30 - 19.00
 Torek, četrtek in petek: 7.00 - 13.30
 Odvzem za biokemične preiskave:
 8.00 - 10.00

Zobna ambulanta

t: 01 72 31 150
 Ponedeljek in sreda: 6.45 - 13.15
 Torek in četrtek: 12.45 - 19.15
 Petek: 6.45 - 12.45

Zobna ambulanta za otroke in mladino

t: 01 72 32 750
 Ponedeljek in sreda: 7.00 - 14.00
 Torek in četrtek: 13.00 - 19.00
 Petek: 7.00 - 13.30

Patronažna služba

t: 01 72 32 944
 Od ponedeljka do petka: 7.00 - 8.00

Lekarna

t: 01 77 70 245
 Ponedeljek: 12.00 - 19.00
 Torek, četrtek, petek: 7.30 - 14.00
 Sreda: 13.00 - 19.00
 Prva sobota v mesecu: 8.00 - 12.00

Kmetijska svetovalna služba KGZS - Zavod LJ, Izpostava KSS Domžale

Šaranovičeva cesta 21a, Vir
 t: 01 724 18 45 ali 01 724 48 55
 Uradne ure: ponedeljek in sreda
 od 8. do 11. ure oz. po dogovoru

Slovenski okoljski javni sklad, mreža ENSVET

Brezplačno energetsko svetovanje
 gasper.stegnar@ensvet.si
 (po predhodnem dogovoru)

LAS Srce Slovenije

Svetovanje s področja razpisov
 v okviru LAS, Občina Moravče
 Prva sreda v mesecu: 9.00 - 12.00

Avtohiša
KRULC

Sklepanje avtomobilskih zavarovanj

 Urša Rems Brodar www.nissan-krulc.si ursa.rems@nissan-krulc.si 031-362-397

Nudimo tudi

Cenitve kasko škod in karoserijska popravila
 vse znamke vozil / vse zavarovalnice

HUBAT
25let

080 22 36

www.hubat.si

Za toplo zimo in pomlad
kurilno olje
dostavlja HUBAT

BREZPLAČEN PREVOZ ALI PLAČILO NA OBROKE

BORIS KOPITAR
SVETUJE

PREVERITE SLUH IN
POSKRBITI ZANJ

POKLIČITE
ZA TERMIN
059 044 055

BREZPLAČNO
PREVERJANJE
SLUHA IN TESTIRANJE
SLUŠNIH APARATOV
BTC LJUBLJANA

OBIŠČITE AUDIOBM
AUDIOBM.SI SLUŠNI CENTRI

Pri Jurku
GOSTILNA IN PICERIJA

**DOSTAVA
HRANE
NA DOM**

tel.: 01 723 28 83
gsm: 040 144 783

Trg Svobode 15, 1251 Moravče
<https://www.facebook.com/PicerijapriJurku>

BARVE LAKI PIRC

NOVA TRGOVINA ZA DOM

Sončna ulica 1a, Domžale - Vir
NASPROTI TRGOVINE HOFER
051 647 602

ODPRTO ŽE OD 6. URE
BARVE, AVTOLAKI, ČISTILA ...

Glasurit 3M TEKNOS ALCEA C.A.R.F.I.T.

- brezplačna kontrola vida
- korekcijska očala
- sončna očala
- športna očala
- kontaktne leče

OK
optika
KRHLIKAR

Očesna optika Krhlikar
Trg svobode 2, 1251 Moravče
T: 01 723 28 22, M: 040 709 232
optika.krhlikar.pe@gmail.com
www.optika-krhlikar.si

RENAULT
Passion for life

Novi Renault servis Kruc v Moravčah

RENAULT STORITEV. Vozite dalje. Uživate dalje.
Renault priporoča

KRULC D.O.O.
Cesta heroja Vasje 8
1251 Moravče

NUDIMO VAM: servisiranje, garancijska popravila, karoserijska popravila ličarska popravila, cenicne škod, sklepanje zavarovanj ...
DELOVNI ČAS: od ponedeljka do petka od 8:00 do 18:00, sobota od 8:00 do 12:00, nedelja zaprto

Nissan Qashqai LAHKO IMATE VSE

PRIHRANEK DO 4000 €*
BREZPLAČNE ZIMSKE PNEVMATIKE*
7 LET JAMSTVA**

KRULC
ŽE 30 LET POOLASČENI SERVISER
VOZIL NISSAN

KRULC d.o.o.
Cesta heroja Vasje 8, 1251 Moravče
Delovni čas 08-18, sobota 08-12.
Tel: 01 723 12 00 www.nissan-krulc.si

Kombinirana poraba goriva: 7,8-5,3 l/100 km. Emisije CO₂: 188-139 g/km. Emisijska stopnja: Euro6D Temp. Emisije NO_x: 0,0181-0,0553 g/km. Emisije trdnih delcev: 0,0004-0,00092 g/km. Št. delcev (x10⁻¹¹): 0,01-0,86. Vrednosti meritev porabe in emisij ustrezajo novemu standardu meritev WLTP (globalno usklajen postopek testiranja za lahka vozila). Oglikov dioksid (CO₂) je najpomembnejši toplogredni plin, ki povzroča globalno segrevanje. Emisije iz prometa onesnažujejo zrak in tako pomembno prispevajo k poslabšanju kakovosti zunanjega zraka. Prispevajo zlasti k čezmerno povišanim koncentracijam prizemnega ozona delcev PM₁₀ in PM_{2,5} ter dušikovih oksidov.

*Ponudba velja ob nakupu vozila preko Nissan Finančiranja. Stranka je v okviru akcije Cash Plan upravičena do prihranka v višini do 4.000 € (z DDV), ki velja za Nissan QASHQAI 1.7D 4WD N-CON SUN LE CLD s kovinsko barvo iz zaloge in brezplačnega seta zimskih pnevmatik. Prilružujemo si pravico do napak. Akcija velja do 31. 12. 2020 oz. do razprodaje zalog. Nissan si pridružuje pravico, da predčasno zaključi akcijo ali jo podaljša. **Brezplačno 7-letno jamstvo velja ob nakupu novega osebnega vozila Nissan Qashqai, velja za Nissan Finančiranjem z akcijo CashPlan. 7 let jamstva obsega 3 leta tovarniške garancije ter podaljšano jamstvo za 4., 5. leto po programu "As new", 6. in 7. leto pa po programu Basic, oz. za 160.000 km, kar koli se zgodi prej. Renault Nissan Slovenija, d.o.o. si pridružuje pravico, da akcijo predčasno zaključi ali jo podaljša. Za morebitne napake ne odgovarjamo in se zanje ne opravičujemo. Slike so simbolične. Pooblaščen uvoznik: Renault Nissan Slovenija, d.o.o., Dunajska 22, 1001 Ljubljana. Več na www.nissan.si

PEPLAST

Brizganje plastičnih mas - PVC ograje - Rolete - Žaluzije - Tende - Komarniki - Garažna vrata

ALU - PVC VRATA IN OKNA

Bogat izbor vhodnih vrat!

Branko Peterka s.p.
Štandrova 9a,
1251, Moravče, Slovenija
Tel: 01/ 7232 - 868
Gsm: 041/ 753 - 617
info@peplast.si

www.peplast.si

Avtohiša Vesel

Martin Vesel s.p.

SERVIS
Češnjice 16b
1251 Moravče

t. 01 72 31 032
g. 041 687 336

- Priprava vozil za tehnični pregled
- Servisne storitve za vozila vseh znamk
- Brezplačno nadomestno vozilo
- Kleparska dela

• Delovni čas
pon - pet od 8^h - 18^h

www.avtohisavesel.si

TV - INTERNET

Slovenski in tuji TV programi z Limbarske gore
in Krvavca - Kržišča. Brezžično do objekta!

ZANESLJIVO IN UGODNO!

- TV od 16€, INTERNET od 13€, MOBILNI TELEFON od 5€/mesec
- Najbolj gledani kabelski programi s SLO podnapisi, tudi v HD
- INTERNET in IPTV signal tudi s kamniškega gradu, Krma, Ambroža, Velike Planine, Zgornje Javoršice, Kališča, Rožična, Zasavske Svete gore, Peč, Črnivca, Slivne, Sv. Miklavža

☎ 040 997 007

www.zvezdatv.si www.gorosan.com

ZANESLJIV SERVIS LCD TV

VRATA JERMAN

PRODAJA IN MONTAŽA

MARKO JERMAN s.p.

gsm.: 041 387 111

e-mail: mare.jerman@gmail.com

www: montaza-jerman.net

Izmere • svetovanje • prodaja • montaža • servis